

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ ગાંધીનગર

ધોરણ-10

(ગુજરાતી માધ્યમ)

પ્રશ્નબેંક-2008

વિષય : સામાજિક વિજ્ઞાન

પ્રકાશક

સચિવ

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ

સેક્ટર 10-બી, જૂના સચિવાલય પાસે,

ગાંધીનગર-382043

સામાજિક વિજ્ઞાન

વિભાગ-A

ગુણ :

1. પ્રાકૃતિક વારસો એટલે શું ?
(A) માનવ મનનું ખેડાણ
(B) સત્, ચિત્ અને આનંદની અનુભૂતિ
(C) પર્યાવરણ અને માનવજીવન વચ્ચેના નિકટતમ સંબંધનું પરિણામ
(D) આપણી પાસે જે કંઈ છે તે
2. માનવસમાજની અદ્વિતીય લાક્ષણિકતા કઈ છે ?
(A) ધર્મ અને કલા
(B) રીતરિવાજ
(C) પોશાક અને ભાષા
(D) સંસ્કૃતિ અને સભ્યતા
3. ભારતની 5000 વર્ષ જૂની શિલ્પ કંડારવાની કલાનું ઉદાહરણ કયું છે ?
(A) ગૌતમબુદ્ધની પ્રતિમા
(B) ઈલોરાની ગુફા
(C) મોઢેરાનું સૂર્યમંદિર
(D) દાદીવાળા પુરુષનું શિલ્પ
4. નગર સભ્યતાના સર્જક કોણ હતા ?
(A) આર્યો
(B) દ્રવિડો
(C) નેઝ્રીટો
(D) અલ્પાઈન
5. ભારતીય સંસ્કૃતિનું મુખ્ય ધ્યેય કયું હતું ?
(A) વિશ્વમાં ગૌરવભર્યું અને પ્રતિષ્ઠિત સ્થાન મેળવવું
(B) ધર્મ, અર્થ, કામ અને મોક્ષ
(C) વિદેશી પ્રજાનું ભારતીય કરણ કરવું
(D) આદર્શગામી હતું
6. પ્રાચીન ભારતમાં આવેલી પીળો વર્ણ અને ચપટો ચહેરો ધરાવતી પ્રજા કઈ હતી ?
(A) આર્મેનોઈડ
(B) મોંગોલોઈડ
(C) ડિનારિક
(D) નિષાદ
7. વારસો એટલે શું ?
(A) પેઢી દર પેઢી જે કંઈ જીવનમાં મળે તે
(B) માનવીએ પોતાની બુદ્ધિ, કલા અને કૌશલ્ય દ્વારા કરેલ સર્જન
(C) માનવવર્તન અને વ્યવહારની ઢબ
(D) પ્રજાસમૂહની આગવી જીવનશૈલી
8. ભારતની પ્રજાએ કોના તરફ સમરસ-ભાવ કેળવ્યો છે ?
(A) મોટા જીવો
(B) વનસ્પતિ
(C) સર્વ જીવો
(D) પશુઓ

9. આજે દ્રવિડ કૂળની ભાષા બોલતા લોકો ભારતના કયા ભાગમાં વસે છે ?
 (A) પૂર્વ ભારત (B) પશ્ચિમ ભારત
 (C) દક્ષિણ ભારત (D) ઉત્તર ભારત
10. વિદેશી પ્રજાઓના ભારતીયકરણમાં કોણે મુખ્ય ભાગ ભજવ્યો હતો ?
 (A) ધર્મ (B) લગ્નસંબંધો
 (C) ભાષા (D) કલા
11. આપણા બંધારણની કઈ કલમમાં નાગરિકની મૂળભૂત ફરજો દર્શાવી છે ?
 (A) કલમ-51(ક)માં (B) કલમ-48(છ)માં
 (C) કલમ-58(ડ)માં (D) કલમ-51(છ)માં
12. મિલિન્દ કઈ જાતિનો રાજવી હતો ?
 (A) ગ્રીક (B) કુષાણ
 (C) પહ્લવ (D) શક
13. રંગે શ્યામ, લાંબુ-પહોળું માથું, ચપટું નાક, ટૂંકું કદ ધરાવતી કઈ પ્રજા ભારતમાં આવી હતી ?
 (A) દ્રવિડ (B) આર્મેનોઇડ
 (C) મોંગોલોઇડ (D) ઓસ્ટ્રેલોઇડ
14. આર્યો કઈ પ્રજાને 'નિષાદ' કહેતા હતા ?
 (A) ઓસ્ટ્રેલોઇડ (B) દ્રવિડ
 (C) અલ્પાઈન (D) નેગ્રીટો
15. ભારતની પ્રાચીન સંસ્કૃતિ કઈ નદીઓના કિનારે વિકસી હતી ?
 (A) ગંગા-યમુના (B) સિંધુ-રાવી
 (C) ગોદાવરી-તુંગભુદ્રા (D) નર્મદા-તાપી
16. સાંસ્કૃતિક વારસામાં નીચેનામાંથી કઈ બાબતનો સમાવેશ થાય છે ?
 (A) મંદિરો-મસ્જિદો (B) નદીઓ
 (C) સરોવરો (D) મહાસાગરો
17. બાળકને માતા પિતા તરફથી મળતાં શારીરિક કે માનસિક લક્ષણો તે કયો વારસો કહેવાય ?
 (A) ભૌતિક (B) જૈવિક
 (C) સાંસ્કૃતિક (D) પ્રાકૃતિક
18. પ્રાચીન સમયમાં કયો દેશ 'સોને કી ચિડિયા' તરીકે ઓળખાતો ?
 (A) ભારત (B) મલેશિયા
 (C) ઈંગ્લેન્ડ (D) ઈન્ડોનેશિયા
19. ગુજરાતનું પાટણ શેના માટે પ્રખ્યાત છે ?
 (A) બાંધણી (B) પટોળા
 (C) કાંજીવરમ સાડી (D) રેશમી સાડી

20. અકીકના ઘરેણાં માટે કયું શહેર પ્રખ્યાત છે ?
 (A) સુરત (B) આગ્રા
 (C) ખંભાત (D) ઉદેપુર
21. નીચેનામાંથી કઈ કૃતિ કાલિદાસની છે ?
 (A) કર્ણભાર (B) કાદમ્બરી
 (C) મુદ્રારાક્ષસ (D) વિક્રમોર્વશીયમ્
22. પ્રાચીન સમયના માટીના રમકડાં અને અન્ય કેટલીક ચીજવસ્તુઓ ક્યાંથી મળી આવી ?
 (A) કચ્છના બન્ની પ્રદેશમાંથી (B) કાલી બંગનમાંથી
 (C) ખંભાતમાંથી (D) મધ્ય પ્રદેશમાંથી
23. કવિ ભવભૂતિએ નીચેનામાંથી કઈ કૃતિની રચના કરી છે ?
 (A) રઘુવંશ (B) મહાવીર ચરિતમ
 (C) દૂતવાક્યમ (D) મૃચ્છકટિક
24. કાળા રંગની મીનાકારી માટે કયું સ્થળ પ્રખ્યાત છે ?
 (A) હૈદરાબાદ (B) દિલ્હી
 (C) વારાણસી (D) જયપુર
25. જડતરના અલંકારો માટે કયું સ્થળ પ્રખ્યાત છે ?
 (A) સોમનાથ (B) બિકાનેર
 (C) ઈડર (D) ભરૂચ
26. કચ્છના બન્ની વિસ્તારની કઈ કોમ ભરત-ગૂંથણની અદ્ભુત સિદ્ધિ ધરાવે છે ?
 (A) હાલારી (B) રાજપૂત
 (C) જત (D) મુસ્લિમ
27. પાષણ યુગના પશુ-પંખીઓના આલેખનો ક્યાં જોવા મળે છે ?
 (A) સંગ્રહસ્થાનમાં (B) ભરતકલામાં
 (C) ગુફાચિત્રોમાં (D) શિલ્પકલામાં
28. જર્મન કવિ ગેટે કયું નાટક વાંચી તે પુસ્તક માથે મૂકી નાચ્યો હતો ?
 (A) માલવિકાગ્નિમિત્રમ્ (B) અભિજ્ઞાન શાકુંતલ
 (C) કર્ણભારમ્ (D) ઉત્તર રામ ચરિત
29. ભારતીય ઇતિહાસમાં સંગીત શાયરીના ક્ષેત્રે પ્રદાન માટે 'તુતી-એ-હિંદ' તરીકે કોણ પ્રસિદ્ધ છે ?
 (A) બૈજુ બાવરા (B) તાનસેન
 (C) સારંગદેવ (D) અમીર ખુશરો
30. આર્યોનો કયો ગ્રંથ સંગીતની ગંગોત્રી મનાય છે ?
 (A) સામવેદ (B) ઋગ્વેદ
 (C) સંગીત રત્નાકર (D) સંગીત પારિજાત

31. ભરતનાટ્યમ્ નૃત્યશૈલીનું ઉદ્ભવસ્થાન કયું રાજ્ય છે ?
 (A) આંધ્ર પ્રદેશ (B) તમિલનાડુ
 (C) મહારાષ્ટ્ર (D) કેરળ
32. કૂચીપુડી નૃત્યનો પ્રકાર કયા પ્રદેશ સાથે સંકળાયેલો છે ?
 (A) આસામ (B) કેરળ
 (C) આંધ્ર પ્રદેશ (D) ઓરિસ્સા
33. ભારતની રંગબેરંગી વેશભૂષા અને ઝમકદાર રજૂઆત માટે કયું નૃત્ય જાણીતું છે ?
 (A) કથકલી (B) કથક
 (C) ઓડિસી (D) કૂચીપુડી
34. ગુરુ પ્રહ્લાદ શર્મા કયા નૃત્ય માટે જાણીતા છે ?
 (A) કૂચીપુડી (B) કથકલી
 (C) કથક (D) ભરતનાટ્યમ્
35. નૃત્યના દેવાધિદેવ કોણ છે ?
 (A) નટરાજ (B) બ્રહ્મા
 (C) વિષ્ણુ (D) નારદ
36. સ્થાપત્ય કલા એટલે શું ?
 (A) ભાવો કંડારવાની કલા (B) ઈમારતો બાંધવાની કલા
 (C) વાસ્તુકલા (D) નગર-આયોજન કલા
37. નગર-આયોજનની દૃષ્ટિએ હડપ્પીય સંસ્કૃતિનું શ્રેષ્ઠ નગર કયું હતું ?
 (A) લોથલ (B) હડપ્પા
 (C) મોહેં-જો-દડો (D) રંગપૂર
38. મોહેં-જો-દડો જેવી ગટરયોજના કયા ટાપુ પર હતી ?
 (A) કીટ (B) બેરન
 (C) માલ્ટા (D) જાવા
39. મોઢેરાનું સૂર્યમંદિર કોના સમય દરમિયાન બંધાયેલું છે ?
 (A) સિદ્ધરાજ (B) વસ્તુપાલ
 (C) ભીમદેવ પ્રથમ (D) કણદેવ
40. ‘સંગેમરમરમાં કંડારેલાં કાવ્યો’ તરીકે ક્યાંના જૈનમંદિરો પ્રસિદ્ધ છે ?
 (A) દેલવાડા (B) મહાબલીપુરમ્
 (C) કોણાર્ક (D) કાંચી
41. કયો સ્તંભ શિલ્પકલાનો શ્રેષ્ઠ નમૂનો મનાય છે ?
 (A) બોરિયાનો (B) સારનાથનો
 (C) સાંચીનો (D) કાશીનો

42. કયા સમ્રાટોના સમયમાં ગાંધારશૈલી પૂર્ણરૂપે વિકસી હતી ?
 (A) પલ્લવ (B) ચોલ
 (C) કુષાણ (D) પાંડ્ય
43. કયું મંદિર 'કાળા પેગોડા' તરીકે ઓળખાય છે ?
 (A) મોઢેરાનું સૂર્યમંદિર (B) ખજૂરાહોનું મંદિર
 (C) બૃહદેશ્વરનું મંદિર (D) કોણાર્કનું સૂર્યમંદિર
44. કયા મુઘલો શાસકનો સમય બાંધકામનો 'સુવર્ણ યુગ' કહેવાય છે ?
 (A) શાહજહાં (B) અકબર
 (C) બાબર (D) હુમાયુ
45. ગુજરાતમાં કચ્છ જિલ્લામાં શ્રેષ્ઠ નગર-આયોજન ધરાવતું કયું નગર મળી આવ્યું ?
 (A) રોઝડી (B) જૂનાગઢ
 (C) ધોળાવીરા (D) લોથલ
46. 'ઢાઈ દિન કા ઝોંપડા' એ શું છે ?
 (A) મંદિર (B) દેવળ
 (C) મહેલ (D) મસ્જિદ
47. ભારતના રાષ્ટ્રીય પ્રતીક તરીકે કોને સ્થાન આપવામાં આવ્યું છે ?
 (A) વૃષભની મૂર્તિ (B) સિંહની મૂર્તિ
 (C) ઘોડાની મૂર્તિ (D) શિવ મૂર્તિ
48. ધર્મરાજિકા સ્તૂપ ક્યાં આવેલો છે ?
 (A) તક્ષશીલા (B) પીપરાવા
 (C) નંદનગઢ (D) લોટિયા
49. 'ત્રિમૂર્તિ'ની ભવ્ય મૂર્તિ કઈ ગુફામાં આવેલ છે ?
 (A) અજંતા (B) ઈલોરા
 (C) ખંડગિરી (D) એલિફન્ટા
50. અમદાવાદ ખાતે આવેલી જામા મસ્જિદ કોણે બંધાવી હતી ?
 (A) બહાદુરશાહ (B) અકબર
 (C) કુતબુદ્દીન ઐબક (D) અહેમદશાહ
51. 'ગોળ ગુંબજ' કયા સ્થળ સાથે સંકળાયેલ છે ?
 (A) બિજાપુર (B) વિજાપુર
 (C) ગોવા (D) વિજયનગર
52. પ્રાચીન ભારતનું સૌથી મોટું મંદિર કયું છે ?
 (A) કૈલાસનાથ (B) કોણાર્ક
 (C) બૃહદેશ્વર (D) એક પણ નહીં

53. કયો યુગ 'કલાના સુવર્ણ યુગ' તરીકે ઓળખાયો ?
 (A) ગુપ્તયુગ (B) મૌર્યયુગ
 (C) અતુમૌર્યયુગ (D) પશ્ચાદ્ ગુપ્તયુગ
54. આર્યોની સંસ્કૃત ભાષા કયા જૂથની હતી ?
 (A) ઈન્ડો-યુરોપિયન (B) યુરો-આફ્રિકન
 (C) ઈન્ડો-આફ્રિકન (D) યુરો-એશિયન
55. દ્રવિડ કુળની સૌથી પ્રાચીન ભાષા કઈ છે ?
 (A) તેલુગુ (B) મલયાલમ
 (C) કન્નડ (D) તમિલ
56. સંસ્કૃતના મહાન વ્યાકરણશાસ્ત્રી કોણ હતા ?
 (A) પાણિનિ (B) મહાવીર
 (C) બુદ્ધ (D) ભાસ્કરાચાર્ય
57. પાણિનિએ કયા વ્યાકરણગ્રંથની રચના કરી ?
 (A) સિદ્ધહેમ શબ્દાનુશાસન (B) અષ્ટાધ્યાયી
 (C) બુદ્ધચરિત (D) તોલકાષ્પિયમ
58. કાશ્મીરના ઇતિહાસને આલેખતો ગ્રંથ કયો છે ?
 (A) રાજતરંગિણી (B) કથા સરિતસાગર
 (C) વિનય-પિટક (D) ગીતગોવિંદ
59. વિશ્વનો સૌથી મોટો કાવ્યગ્રંથ કયો છે ?
 (A) રઘુવંશ (B) મહાભારત
 (C) રામાયણ (D) શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા
60. ભારતનો સૌ પ્રથમ ઐતિહાસિક ગ્રંથ કયો છે ?
 (A) પૃથ્વીરાજ રાસો (B) વિક્રમાંક દેવચરિત
 (C) કવિરાજ માર્ગ (D) રાજતરંગિણી
61. દિલ્હીના સુલતાનોની રાજભાષા કઈ હતી ?
 (A) ફારસી (B) અરબી
 (C) હિન્દી (D) ઉર્દૂ
62. બૌદ્ધ ધર્મના પવિત્ર ગ્રંથનું નામ શું છે ?
 (A) કલ્પસૂત્ર (B) ત્રિપિટક
 (C) બુદ્ધચરિત (D) મિલિન્દ પહનો
63. બૌદ્ધ સાહિત્યની ભાષા કઈ છે ?
 (A) અર્ધમાગધી (B) સંસ્કૃત
 (C) પાલી (D) પ્રાકૃત

64. અમીર ખુશરોની કૃતિ કઈ છે ?
 (A) પદ્માવતી (B) આસિકા
 (C) રઘુવંશ (D) સ્વપ્ન વાસવદત્તમ્
65. અબુલ ફઝલનો વિખ્યાત ગ્રંથ કયો છે ?
 (A) આયને-અકબરી (B) તુઝુકે બાબરી
 (C) તવારીખ-એ-ગુજરાત (D) હુમાયુનામા
66. પૃથ્વીરાજ રાસોના લેખક કોણ હતા ?
 (A) જયદેવ (B) ગૌતમ
 (C) નાગસેન (D) ચંદબરદાઈ
67. 'વ્રજ' અને 'ખડીબોલી' એ કઈ ભાષાના સ્વરૂપો છે ?
 (A) હિન્દી (B) ગુજરાતી
 (C) સિંધી (D) કર્ણાટકી
68. બ્રાહ્મણ ગ્રંથોના પરિશિષ્ટોને શું કહેવામાં આવે છે ?
 (A) વેદાંગ (B) આરણ્યકો
 (C) ઉપનિષદો (D) પુસલ
69. ઉપનિષદમાં કયા પ્રશ્નોનું વિવેચન કરવામાં આવ્યું છે ?
 (A) રાજકીય (B) સામાજિક
 (C) કર્મકાંડ (D) દાર્શનિક
70. ઋગ્વેદના છંદોનું ગાન કરવાની વિધિ શેમાં બતાવવામાં આવી છે ?
 (A) સામવેદ (B) અથર્વવેદ
 (C) યજુર્વેદ (D) વેદાંગ
71. નીચેનામાંથી કયું શિલ્પ આંતરરાષ્ટ્રીય ખ્યાતિ ધરાવે છે ?
 (A) રામનું (B) નટરાજનું
 (C) બુદ્ધનું (D) પશુપતિનાથનું
72. બ્રહ્મસિદ્ધાંતના રચયિતા કોણ હતા ?
 (A) વરાહ મિહિર (B) બ્રહ્મગુપ્ત
 (C) આર્યભટ્ટ (D) ભાસ્કર
73. 'ગણિત શાસ્ત્રના પિતા' કોણ મનાય છે ?
 (A) આર્યભટ્ટ (B) ભાસ્કરાચાર્ય
 (C) બૌદ્ધાચન (D) કાત્યાયન
74. વાગ્ભટે કયા ગ્રંથની રચના કરી હતી ?
 (A) ચરક સંહિતા (B) સુશ્રુત સંહિતા
 (C) અષ્ટાંગ હૃદય (D) હસ્તી આયુર્વેદ

75. દેવોના પ્રથમ સ્થપતિ કોણ મનાય છે ?
 (A) નારદ (B) ભૃગુ
 (C) વસિષ્ઠ (D) વિશ્વકર્મા
76. કુષાણ રાજવીના સમયની બુદ્ધની પ્રતિમાઓ ક્યાંથી પ્રાપ્ત થઈ ?
 (A) હડપ્પા (B) તક્ષશીલા
 (C) ચેન્નઈ (D) પાટણ
77. ભારતીય વૈદક શાસ્ત્રના મહાન પ્રણેતાઓ કોણ ગણાય છે ?
 (A) ચરક અને સુશ્રુત (B) ચંદ્રગુપ્ત અને સમુદ્રગુપ્ત
 (C) આર્યભટ્ટ અને બ્રહ્મગુપ્ત (D) વિક્રમાદિત્ય અને કુમારપાળ
78. ભાસ્કરાચાર્યએ કયો પ્રખ્યાત ગ્રંથ લખ્યો હતો ?
 (A) કલાવતી ગણિત (B) લીલાવતી ગણિત
 (C) ચંપાવતી ગણિત (D) શીલાવતી ગણિત
79. કાટ ન લાગે તેવો લોહનો વિજયસ્તંભ કોણે બનાવડાવ્યો હતો ?
 (A) ચંદ્રગુપ્ત દ્વિતીય (B) નૃસિંહ વર્મન બીજો
 (C) ભીમદેવ (D) ચંદ્રગુપ્ત મૌર્ય
80. પારાની ભસ્મ કરી ઔષધ તરીકે વાપરવાની શરૂઆત કોણે કરી હોવાનું મનાય છે ?
 (A) શાલિહોત્ર (B) નાગાર્જુન
 (C) ચક્રપાણિદત્ત (D) વાત્સાયયત
81. અજંતા-ઈલોરાની ગુફા કયા રાજ્યમાં આવેલી છે ?
 (A) ગુજરાત (B) કર્ણાટક
 (C) મહારાષ્ટ્ર (D) ગોવા
82. પ્રસિદ્ધ કેલાસમંદિર કઈ ગુફાઓમાં આવેલું છે ?
 (A) બાધ (B) અમરાવતી
 (C) અજંતા (D) ઈલોરા
83. સ્થાનિક માછીમારો એલિફન્ટાની ગુફાઓને કયા નામે ઓળખાવે છે ?
 (A) શિવપુરી (B) ત્રિમૂર્તિ
 (C) ધારાપુરી (D) ધારાગુફા
84. નીચેનામાંથી કયા શહેરને સાત ગુફાઓનું શહેર પણ કહેવામાં આવે છે ?
 (A) મહાબલિપુરમ્ (B) ત્રિવેન્દ્રમ્
 (C) તિરુવનંતપુરમ્ (D) કાંચીપુરમ્
85. પટ્ટકલનું સૌથી મોટું મંદિર કયું છે ?
 (A) દુલાદેવ મંદિર (B) રાજરાજેશ્વરનું મંદિર
 (C) વિરુપાક્ષનું મંદિર (D) ચોસઠ યોગિનીનું મંદિર

86. ઓરિસ્સામાં કયું સૂર્યમંદિર આવેલું છે ?
 (A) પટ્ટદકલનું (B) ખજૂરાહોનું
 (C) કોણાર્કનું (D) થંજાવુરનું
87. બૃહદેશ્વરનું મંદિર બીજા કયા નામે ઓળખાય છે ?
 (A) હજારા મંદિર (B) રાજરાજેશ્વર મંદિર
 (C) પાર્શ્વનાથ મંદિર (D) દેવાધિદેવ મંદિર
88. ચંદેલ રાજવીઓ દ્વારા નિર્મિત ભવ્ય મંદિરો ક્યાં આવેલાં છે ?
 (A) બૃહદેશ્વર (B) મહાબલીપુરમ્
 (C) ખજૂરાહો (D) કાંચીપુરમ્
89. હુમાયુના ભવ્ય મકબરા (કબર)નું નિર્માણ કોણે કરાવ્યું હતું ?
 (A) બાદશાહ જહાંગીરે (B) હમીદા બેગમે
 (C) બેગમ મુમતાઝ મહલ (D) સમ્રાટ અકબરે
90. તાજમહાલની મધ્યમાં કોની કબર આવેલી છે ?
 (A) જહાંગીરની (B) મુમતાઝની
 (C) શાહજહાંની (D) અકબરની
91. જિંજીનો કિલ્લો કયા રાજ્યમાં આવેલો છે ?
 (A) મહારાષ્ટ્ર (B) ગુજરાત
 (C) તમિલનાડુ (D) રાજસ્થાન
92. પાવાગઢ-ચાંપાનેરનો કિલ્લો કયા રાજ્યમાં આવેલો છે ?
 (A) રાજસ્થાન (B) મધ્ય પ્રદેશ
 (C) મહારાષ્ટ્ર (D) ગુજરાત
93. અસમનો મુખ્ય તહેવાર કયો છે ?
 (A) બિહુ (B) ગણેશચતુર્થી
 (C) ઓનમ (D) ગણગોર
94. ભવનાથનો મેળો કયા સ્થળે ભરાય છે ?
 (A) સાપુતારા (B) જૂનાગઢ
 (C) પાવાગઢ (D) વૌઠા
95. ભારતમાં કુંભમેળો ક્યાં ભરાય છે ?
 (A) અલહાબાદ (B) પુષ્કર
 (C) હરદ્વાર (D) અમૃતસર
96. તરણેતરનો મેળો કયા રાજ્યમાં ભરાય છે ?
 (A) કેરળ (B) ગુજરાત
 (C) રાજસ્થાન (D) મહારાષ્ટ્ર

97. કલાકારો અને કારીગરોને કોણે સંરક્ષણ અને પ્રોત્સાહન આપ્યાં હતાં ?
- (A) વિદેશીઓએ (B) વેપારીઓએ
(C) શાસકોએ (D) સંતોએ
98. ભારતીય વન્યજીવનોના સંરક્ષણ માટે કઈ સાલમાં બોર્ડ સ્થપાયું ?
- (A) ઈ.સ. 1962માં (B) ઈ.સ. 1952માં
(C) ઈ.સ. 1960માં (D) ઈ.સ. 1958માં
99. મુંબઈ 'પ્રાકૃતિક ઇતિહાસ સમિતિ'ની સ્થાપના ક્યારે કરવામાં આવી ?
- (A) ઈ.સ. 1983માં (B) ઈ.સ. 1842માં
(C) ઈ.સ. 1883માં (D) ઈ.સ. 1915માં
100. ભારતમાં પુરાતત્ત્વીય વારસાના સંરક્ષણનો કાયદો સૌપ્રથમ કોણે બનાવ્યો ?
- (A) બ્રિટિશ વાઈસરોય લોર્ડ કર્ઝને (B) બ્રિટિશ વાઈસરોય લોર્ડ લિટને
(C) બ્રિટિશ વાઈસરોય લોર્ડ રિપને (D) બ્રિટિશ વાઈસરોય લોર્ડ લિનલિથગોએ
101. આંધ્ર પ્રદેશમાં પાપનાશમ્ મંદિર સમૂહને કયા સુરક્ષિત સ્થળે ખસેડવામાં આવેલ છે ?
- (A) આલમપુર (B) કાઝીપેટ
(C) મર્કાપુર (D) પુલીવેદલા
102. નવી દિલ્હીમાં કયું સંગ્રહાલય આવેલું છે ?
- (A) ચાર્લ્સ ઓફ વેલ્સ (B) રાષ્ટ્રીય સંગ્રહાલય (નેશનલ આર્કાઈવ્ઝ)
(C) ડ્યૂક ઓફ વેલ્સ (D) પ્રિન્સ ઓફ વેલ્સ
103. રાષ્ટ્રીય 'માનવ સંગ્રહાલય' ક્યાં આવેલું છે ?
- (A) લખનૌ (B) ભોપાલ
(C) અમૃતસર (D) જયપુર
104. ભારતનું રેલવે વારસાનું પ્રદર્શન કરતું સંગ્રહાલય ક્યાં આવેલું છે ?
- (A) મુંબઈ (B) વડોદરા
(C) દિલ્હી (D) કલકત્તા
105. લિંગદોહ નામનું ઉપવન કયા રાજ્યમાં આવેલું છે ?
- (A) બિહાર (B) અરુણાચલ પ્રદેશ
(C) અસમ (D) મેઘાલય
106. કાજીરંગા રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન કયા રાજ્યમાં આવેલું છે ?
- (A) મેઘાલય (B) ગુજરાત
(C) અસમ (D) બિહાર
107. સ્વામી વિવેકાનંદના શબ્દોમાં હિંદુ ધર્મે જગતને કયા પાઠો શીખવ્યા છે ?
- (A) એકતા અને વિષમતાના (B) સહિષ્ણુતા અને સાંપ્રદાિકતાના
(C) સહિષ્ણુતા અને વિશ્વબંધુત્વના (D) સંસ્કૃતિ અને સભ્યતાના

108. કયું સંસાધન નવિનીકરણીય છે ?
 (A) ખનિજતેલ (B) ખનિજ કોલસો
 (C) બાયોગેસ (D) કુદરતી વાયુ
109. કયા સંસાધનો અનવીનીકરણ છે ?
 (A) પ્રાણીઓ (B) ખનિજો
 (C) જંગલો (D) સરોવરો
110. ભારતભૂમિનો કેટલો ભાગ પર્વતીય છે ?
 (A) 25 ટકા (B) 30 ટકા
 (C) 40 ટકા (D) 35 ટકા
111. ભારતની ભૂમિનો કેટલો ભાગ મેદાની છે ?
 (A) 43 ટકા (B) 57 ટકા
 (C) 30 ટકા (D) 27 ટકા
112. કયા પ્રકારની જમીન 'રેગુર' નામે ઓળખાય છે ?
 (A) કાળી જમીન (B) પડખાઉ જમીન
 (C) રાતી જમીન (D) રણ પ્રકારની જમીન
113. નદીઓના નવા કાપની જમીન કયા નામે ઓળખાય છે ?
 (A) બાંગર (B) રેગુર
 (C) ખદર (D) પડખાઉ
114. નદીઓના જૂના કાપની જમીન કયા નામે ઓળખાય છે ?
 (A) ખદર (B) બાંગર
 (C) પડખાઉ (D) રેગુર
115. કઈ જમીન લોહ અને એલ્યુમિનિયમનાં સંયોજનોનું પ્રમાણ વધુ ધરાવે છે ?
 (A) રાતી (B) રણ પ્રકારની
 (C) પડખાઉ (D) કાંપની
116. કઈ જમીન બહુ ઓછા કસવાળી અને અપરિપક્વ હોય છે ?
 (A) પહાડી (B) કાળી
 (C) રાતી (D) પડખાઉ
117. મધ્ય પ્રદેશમાં કઈ નદીની ખીણમાં ઘણાં કોતરો જોવા મળે છે ?
 (A) બેતવા (B) શોણ
 (C) કેન (D) ચંબલ
118. ભારતનો સ્પષ્ટ વાવેતર વિસ્તાર કુલ ભૂમિના કેટલા ટકા છે ?
 (A) 56 ટકા (B) 46 ટકા
 (C) 36 ટકા (D) 84 ટકા

119. શેના રસમાંથી ટર્પેન્ટાઈન બને છે ?
 (A) ચીડ (B) સ્પુસ
 (C) દેવદાર (D) સીડર
120. કયા પ્રકારના જંગલ વિસ્તારમાં ખેતી કરવાની અને પશુઓને ચરાવવાની મનાઈ હોય છે ?
 (A) આરક્ષિત જંગલો (B) અભયારણ્ય
 (C) બિનવર્ગીકૃત જંગલો (D) રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન
121. ભારતમાં સૌથી ઓછો જંગલવિસ્તાર કયા રાજ્યમાં છે ?
 (A) ગુજરાત (B) હરિયાણા
 (C) રાજસ્થાન (D) પંજાબ
122. કયા દિવસે 'વિશ્વ પર્યાવરણ દિન' ઉજવાય છે ?
 (A) 21 માર્ચ (B) 4 ઓક્ટોબર
 (C) 5 જૂન (D) 29 ડિસેમ્બર
123. 'વન મહોત્સવ' કયા મહિનામાં ઉજવાય છે ?
 (A) માર્ચ (B) ઓક્ટોબર
 (C) જુલાઈ (D) જાન્યુઆરી
124. 'વિશ્વ જૈવિક વિવિધતા દિવસ' ક્યારે ઉજવાય છે ?
 (A) 21 માર્ચ (B) 4 ઓક્ટોબર
 (C) 29 ડિસેમ્બર (D) 5 જૂન
125. ભારતમાં ચિત્તો કઈ કક્ષાનું પ્રાણી છે ?
 (A) લુપ્ત (B) ભયના આરે
 (C) વિનાશના આરે (D) વિરલ
126. કેરલમાં કયું અભયારણ્ય આવેલું છે ?
 (A) દયીગામ (B) પેરિયાર
 (C) મદુમલાઈ (D) ચંદ્રપ્રભા
127. બાંદીપુર રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન કયા રાજ્યમાં છે ?
 (A) કર્ણાટક (B) મધ્ય પ્રદેશ
 (C) ઉત્તરાંચલ (D) અસમ
128. ઉત્તરાંચલ રાજ્યમાં આવેલું જૈવ આરક્ષિત ક્ષેત્ર કયું છે ?
 (A) સિમિલિપાલ (B) સુંદરવન
 (C) નંદાદેવી (D) પંચમઢી
129. 2 થી 9 ઓક્ટોબર દરમિયાન શું ઉજવવામાં આવે છે ?
 (A) વન મહોત્સવ (B) વન્ય પ્રાણી સપ્તાહ
 (C) વિશ્વ પ્રકૃતિ સપ્તાહ (D) પર્યાવરણ સપ્તાહ

130. ભારતમાં કેટલા જૈવ આરક્ષિત ક્ષેત્રો આવેલાં છે ?
 (A) 33 (B) 13
 (C) 23 (D) 53
131. ગુજરાતનો કયો પ્રદેશ ઉત્તમ પ્રકારનાં કપાસનાં ઉત્પાદન માટે જાણીતો છે ?
 (A) ચરોતર (B) કુર્ગ
 (C) કાનમ (D) દાર્જિલિંગ
132. ડાંગર કયા કટિબંધનો પાક છે ?
 (A) ઉષ્ણ કટિબંધ (B) શીત કટિબંધ
 (C) સમશીતોષ્ણ કટિબંધ (D) ત્રણેયમાંથી એક પણ નહીં
133. ભારતની રાષ્ટ્રીય આવકનો કેટલો હિસ્સો કૃષિમાંથી પ્રાપ્ત થાય છે ?
 (A) 60 ટકા (B) 26 ટકા
 (C) 62 ટકા (D) 22 ટકા
134. કયા અનાજને અનાજનો રાજા કહેવામાં આવે છે ?
 (A) બાજરી (B) મકાઈ
 (C) જુવાર (D) ઘઉં
135. પહાડી વિસ્તારના લોકોનો મુખ્ય ખોરાક કયો છે ?
 (A) ઘઉં (B) ચોખા
 (C) જુવાર (D) મકાઈ
136. સરદાર પટેલ કૃષિ યુનિવર્સિટી ક્યાં આવેલી છે ?
 (A) વિદ્યાનગર (B) રાજકોટ
 (C) અમદાવાદ (D) દાંતીવાડા
137. ચાનું સૌથી વધુ વાવેતર, ઉત્પાદન અને નિકાસ કરતું રાષ્ટ્ર કયું છે ?
 (A) ભારત (B) ચીન
 (C) યુ.એસ. (D) ઈંગ્લેન્ડ
138. ગુજરાતમાં ખાંડની મોટા ભાગની મિલો કયા ધોરણે ચાલે છે ?
 (A) ખાનગી (B) સહકારી
 (C) સરકારી (D) ભાગીદારી
139. તેલીબિયામાં સૌથી મહત્વનું સ્થાન કયો પાક ધરાવે છે ?
 (A) મગફળી (B) તલ
 (C) સોયાબીન (D) સરસવ
140. કયું રાજ્ય ઘઉંના કોઠાર તરીકે ઓળખાય છે ?
 (A) ઉત્તર પ્રદેશ (B) ગુજરાત
 (C) પંજાબ (D) મધ્ય પ્રદેશ

141. નીચેનામાંથી શાના ઉત્પાદનમાં ભારત પ્રથમ નંબરે છે ?
 (A) નાળિયેરી (B) ડાંગર
 (C) ઘઉં (D) મગફળી
142. ગુજરાતનો કયો પ્રદેશ તમાકુનાં ઉત્પાદન માટે જાણીતો છે ?
 (A) ભાલ (B) કાનમ
 (C) ચરોતર (D) સોરઠ
143. ભારતમાં જુવારનું સૌથી વધુ ઉત્પાદન કયા રાજ્યમાં થાય છે ?
 (A) મહારાષ્ટ્ર (B) ગુજરાત
 (C) મધ્ય પ્રદેશ (D) કર્ણાટક
144. દુનિયામાં ચાનું સૌથી વધુ ઉત્પાદન કયા દેશમાં થાય છે ?
 (A) શ્રીલંકા (B) ચીન
 (C) બ્રાઝિલ (D) ભારત
145. નીચેનામાંથી કયો પાક રોકડિયા પાક છે ?
 (A) તમાકુ (B) તલ
 (C) જુવાર (D) શાકભાજી
146. ભાખરા-નાંગલ યોજના કઈ નદી પર આવેલી છે ?
 (A) સતલુજ (B) કૃષ્ણા
 (C) તુંગભુદ્રા (D) ચંબલ
147. અત્યાર સુધી આપણે કેટલા ટકા ભૂમિજળનો ઉપયોગ કરવામાં સફળ થયા છીએ ?
 (A) 17 (B) 37
 (C) 57 (D) 77
148. પૃથ્વી પર જળ સંસાધનનો મૂળ સ્ત્રોત કયો છે ?
 (A) વૃષ્ટિ (B) કૂવો
 (C) તળાવ (D) નહેર
149. તળાવો દ્વારા થતી સિંચાઈ કયા રાજ્યોમાં વધારે છે ?
 (A) પૂર્વ અને દક્ષિણના (B) પૂર્વ અને પશ્ચિમના
 (C) પશ્ચિમ અને ઉત્તરના (D) ઉત્તર અને દક્ષિણના
150. ભારતમાં કયા રાજ્યમાં 90.8 ટકા વિસ્તારમાં વાવેતર સિંચાઈ દ્વારા થાય છે ?
 (A) ગુજરાત (B) મધ્ય પ્રદેશ
 (C) રાજસ્થાન (D) પંજાબ
151. કુદરત થકી મળેલી અણમોલ ભેટ કઈ છે ?
 (A) પાણી (B) ઝાકળ
 (C) હીમ (D) ખનિજ

152. ભારતના કેટલા ટકા શહેરોમાં પેયજળની તીવ્ર અછત છે ?
 (A) 1 ટકા (B) 8 ટકા
 (C) 25 ટકા (D) 50 ટકા
153. 'ગ્રાન્ટ એનિકટ' નામે જાણિતી નહેરનું કઈ નદી ઉપર નિર્માણ થયું હતું ?
 (A) કૃષ્ણા નદી (B) કાવેરી નદી
 (C) ગોદાવરી નદી (D) મહા નદી
154. ભવિષ્યમાં ભારતે કઈ ગંભીર સમસ્યાનો સામનો કરવાનો છે ?
 (A) અતિવૃષ્ટિનો (B) જળ સંકટનો
 (C) અનાવૃષ્ટિનો (D) વીજળીનો
155. ભારતમાં સ્પષ્ટ વાવેતર ક્ષેત્રના કેટલા ટકા ભાગમાં સિંચાઈ થાય છે ?
 (A) 50 ટકા (B) 25 ટકા
 (C) 40 ટકા (D) 38 ટકા
156. સરદાર સરોવર ડેમ કઈ નદી પર બાંધવામાં આવ્યો છે ?
 (A) મહાનદી (B) નર્મદા
 (C) યમુના (D) કાવેરી
157. જળ પ્લાવિત ક્ષેત્ર કેવું એકમ છે ?
 (A) પ્રાકૃતિક (B) નૈસર્ગિક
 (C) જળ સંચયન (D) વનીકરણ
158. ભારતમાં સરેરાશ કેટલા (લગભગ) સે.મી. વરસાદ પડે છે ?
 (A) 177 (B) 170
 (C) 117 (D) 157
159. જળ સંસાધન કેવી સંપદા છે ?
 (A) સહિયારી (B) વ્યક્તિગત
 (C) સામૂહિક (D) આંતરરાષ્ટ્રીય
160. આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યની બહુહેતુક યોજનાનું નામ આપો.
 (A) તુંગભુદ્રા (B) ગ્રેન્ડ-એનિકટ
 (C) દામોદર-ખીણ યોજના (D) નાગાર્જુનસાગર યોજના
161. આધુનિક યુગને બીજા કયાં નામે ઓળખવામાં આવે છે ?
 (A) પાષાણ યુગ (B) ખનિજ યુગ
 (C) કાંસ્ય યુગ (D) ઔદ્યોગિક યુગ
162. હીરા કયા પ્રકારના ખડકમાંથી પ્રાપ્ત થાય છે ?
 (A) સ્લેટ ખડકો (B) પ્રસ્તર ખડકો
 (C) અરૂપાંતરિત ખડકો (D) રૂપાંતરિત ખડકો

163. મિશ્ર ધાતુ તરીકે વપરાતા ખનિજનું ઉદાહરણ આપો.
 (A) બોક્સાઈટ (B) સોનુ
 (C) કલાઈ (D) મેંગેનીઝ
164. મધ્ય પ્રદેશના બાલાઘાટથી કઈ ધાતુ મળી આવે છે ?
 (A) તાંબુ (B) ઝિંક
 (C) ચાંદી (D) સોનું
165. ગુજરાતના કયા સ્થળેથી બોક્સાઈટ મળી આવે છે ?
 (A) અમદાવાદ, ધોળકા (B) વિરમગામ, ધંધુકા
 (C) જામનગર, કચ્છ (D) દ્વારકા, કચ્છ
166. બિહારમાં લોખંડ ગાળવાની સૌપ્રથમ ભઠ્ઠીની સ્થાપના કયા સ્થળે થઈ હતી ?
 (A) જમશેદપુર (B) પટના
 (C) રાંચી (D) લખનઉ
167. અબરખનાં ઉત્પાદનમાં કયા દેશનું સ્થાન પ્રથમ છે ?
 (A) ભારત (B) ચીન
 (C) જાપાન (D) શ્રીલંકા
168. નીચેનામાંથી કીમતી ધાતુમય ખનિજ કઈ છે ?
 (A) ટીટાનિયમ (B) નિકલ
 (C) વેનેડિયમ (D) પ્લેટિનમ
169. લાઈમ સ્ટોન માટેનું મુખ્ય પ્રાપ્તિ દ્રવ્ય કયું છે ?
 (A) ચૂના ભઠ્ઠી (B) ચૂના ખડક
 (C) ચૂના સ્ટાર (D) ચૂના એશ
170. કઈ ધાતુની ખનિજને ગેલેના કહે છે ?
 (A) અબરખ (B) લાઈમ સ્ટોન
 (C) સીસું (D) તાંબુ
171. આપણે રોજિંદા વ્યવહારમાં કેટલી ખનિજોનો પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ રીતે ઉપયોગ કરીએ છીએ ?
 (A) 200 (B) 400
 (C) 600 (D) અગણિત
172. કર્ણાટકમાં ચિકમંગલુર અને બેલ્લારી રાજ્યમાં શેનું ઉત્પાદન થાય છે ?
 (A) તાંબુ (B) સોનુ
 (C) લોખંડ (D) ચાંદી
173. કઈ ધાતુ ઉત્તમ વિદ્યુત વાહક છે ?
 (A) અબરખ (B) ચાંદી
 (C) લોખંડ (D) તાંબુ

174. કોલસો કયા પ્રકારના ખડકોમાંથી પ્રાપ્ત થાય છે ?
 (A) અગ્નેય ખડક (B) રૂપાંતરિત ખડક
 (C) પ્રસ્તર ખડક (D) આમાનું એક પણ નહીં
175. વિશ્વમાં બોક્સાઈટના ઉત્પાદનમાં પ્રથમ સ્થાન ધરાવે છે...
 (A) જમૈકા (B) હંગેરી
 (C) ફ્રાન્સ (D) ભારત
176. ખનિજ કોલસો, પેટ્રોલિયમ વગેરે કેવા ઊર્જાસ્ત્રોત છે ?
 (A) બિન પરંપરાગત (B) પરંપરાગત
 (C) બિન વ્યાપારિક (D) વ્યાપારિક
177. છાણમાંથી તૈયાર થતા ખાતરને શું કહે છે ?
 (A) બાયોગેસ (B) ગોબર ગેસ
 (C) કુદરતી ગેસ (D) કંઈ પણ નહીં
178. કોલસાનો સૌથી વધુ અનામત જથ્થો કયા દેશમાં છે ?
 (A) ઉત્તર અમેરિકા (B) દક્ષિણ આફ્રિકા
 (C) ઉત્તર ભારત (D) દક્ષિણ ઓસ્ટ્રેલિયા
179. ગુજરાતનું સૌથી મોટું તાપ વિદ્યુત મથક ક્યાં આવેલું છે ?
 (A) કંડલા (B) ગાંધીનગર
 (C) ધુવારણ (D) ઉકાઈ
180. વિશ્વમાં સૌથી વધુ વીજ વપરાશ કયા દેશમાં થાય છે ?
 (A) યુ.એસ.આર. (B) યુ.એસ.
 (C) યુનેસ્કો (D) યુગાન્ડા
181. દેશમાં સૌથી વધુ સૂર્યશક્તિ મેળવતું રાજ્ય કયું છે ?
 (A) ગુજરાત (B) મહારાષ્ટ્ર
 (C) પંજાબ (D) કર્ણાટક
182. નીચેનામાંથી કયા રાજ્યમાં કોલસાનું ઉત્પાદન થતું નથી ?
 (A) ઓરિસ્સા (B) ગોવા
 (C) ઝારખંડ (D) અસમ
183. ભારતમાં સૌથી વધુ ખનિજતેલનું ઉત્પાદન કયા ક્ષેત્રમાંથી થાય છે ?
 (A) અસમ (B) અરુણાચલ પ્રદેશ
 (C) ગુજરાત (D) બોમ્બે હાઈ
184. ભારતમાં સૌપ્રથમ વાર રાંધણગેસ પૂરો પાડવાની યોજના કયા રાજ્યમાં શરૂ થઈ હતી ?
 (A) મહારાષ્ટ્ર (B) અસમ
 (C) ગુજરાત (D) ત્રિપુરા

185. ભારતમાં સૌથી મોટું જળવિદ્યુત મથક કયા રાજ્યમાં છે ?
 (A) કર્ણાટક (B) તમિલનાડુ
 (C) મહારાષ્ટ્ર (D) ગુજરાત
186. ભારતમાં સૌથી મોટું વિન્ડ ફાર્મ કયાં આવેલું છે ?
 (A) કચ્છમાં માંડવીના સમુદ્ર કિનારે (B) જામનગર જિલ્લાના લાંબા ખાતે
 (C) તમિલનાડુના તુતીકોરિન ખાતે (D) તમિલનાડુના ગુચ્છ ખાતે
187. ગુજરાતના કયા શહેરને પાઈપલાઈન દ્વારા ગેસ પૂરો પાડવામાં આવે છે ?
 (A) અમદાવાદ (B) સુરત
 (C) વડોદરા (D) ખંભાત
188. બિન પરંપરાગત ઊર્જાસ્ત્રોતના સંશોધન અને વિકાસ માટે ગુજરાતમાં...
 (A) CASE કાર્ય કરે છે (B) GEDA કાર્ય કરે છે
 (C) ISES કાર્ય કરે છે (D) SESG કાર્ય કરે છે
189. કોઈ પણ પદાર્થ કે વસ્તુનું કાર્ય કરવાની ક્ષમતાને....
 (A) ઊર્જા કહે છે (B) બળતણ કહે છે
 (C) શક્તિ કહે છે (D) સાધન કહે છે
190. જાહેર ક્ષેત્રની સૌ પ્રથમ રિફાઈનરી કયાં સ્થાપવામાં આવી ?
 (A) દિગ્બોઈમાં (B) ગુવાહાટીમાં
 (C) વડોદરા ખાતે (D) લૂણેજ ખાતે
191. લોહ અયસ્કના પ્રગલ્ભની શરૂઆત 1830માં...
 (A) મુંબઈમાં થઈ હતી (B) તમિલનાડુમાં થઈ હતી
 (C) ચેન્નઈમાં થઈ હતી (D) અમદાવાદમાં થઈ હતી
192. 1854માં સુતરાઉ કાપડની પ્રથમ મિલ...
 (A) મુંબઈમાં શરૂ થઈ હતી (B) તમિલનાડુમાં થઈ હતી
 (C) અમદાવાદમાં થઈ હતી (D) કાનપુરમાં થઈ હતી
193. શેરડીના ઉત્પાદનમાં ભારત વિશ્વમાં...
 (A) પહેલા ક્રમે છે (B) બીજા ક્રમે છે
 (C) ત્રીજા ક્રમે છે (D) ચોથા ક્રમે છે
194. કયુ શહેર ઇલેક્ટ્રોનિક ઉદ્યોગની રાજધાની તરીકે વિકસી રહ્યું છે ?
 (A) અમદાવાદ (B) મુંબઈ
 (C) બેંગલોર (D) હૈદરાબાદ
195. ઉદ્યોગો દ્વારા રાષ્ટ્રને ..... મળે છે.
 (A) આર્થિક સ્થિરતા (B) આર્થિક નિષ્ફળતા
 (C) આર્થિક અસ્થિરતા (D) આર્થિક સફળતા

196. ભારતનો સૌથી વિશાળ ઉદ્યોગ કયો છે ?
- (A) પોલાદ ઉદ્યોગ (B) સુતરાઉ કાપડ ઉદ્યોગ
(C) રેશમી કાપડ ઉદ્યોગ (D) ખાંડ ઉદ્યોગ
197. ભારતમાં સિમેન્ટ કારખાનું સૌપ્રથમ ક્યારે અને ક્યાં સ્થાપવામાં આવ્યું હતું ?
- (A) 1804, ચેન્નાઈ (B) 1804, રાનીખેત
(C) 1904, રાનીપેટ (D) 1904, ચેન્નાઈ
198. રેલવેમાં મુસાફરો માટેના ડબ્બા કયા સ્થળે તૈયાર કરવામાં આવે છે ?
- (A) ચિત્તરંજન (B) અમદાવાદ
(C) વિશાખાપટ્ટનમ્ (D) કપૂરથલા
199. મોટા યંત્રો તથા જૂનાં થઈ ગયેલાં મશીનો દ્વારા કેવા પ્રકારનું પ્રદૂષણ ફેલાય છે ?
- (A) હવા પ્રદૂષણ (B) અવાજ પ્રદૂષણ
(C) જલ પ્રદૂષણ (D) ભૂમિ પ્રદૂષણ
200. બજાજ ઓટો ઉદ્યોગ અને ટિસ્કો એ કેવા ઉદ્યોગોનું ઉદાહરણ છે ?
- (A) જાહેર ક્ષેત્રનો ઉદ્યોગ (B) સંયુક્ત સાહસ
(C) ખાનગી ક્ષેત્રનો ઉદ્યોગ (D) ખનિજ આધારીત ઉદ્યોગ
201. ભારતમાં કેટલી ખાંડની મિલો આવેલી છે ?
- (A) 460 (B) 450
(C) 560 (D) 550
202. ઝારખંડમાં આવેલું બોકારો પોલાદ કેન્દ્ર કયા દેશનાં સહયોગથી કાર્યાન્વિત છે ?
- (A) જર્મની (B) ચીન
(C) રશિયા (D) પાકિસ્તાન
203. ભારતમાં શણનું પ્રથમ કારખાનું કયા વર્ષમાં શરૂ થયું ?
- (A) 1830 (B) 1855
(C) 1854 (D) 1851
204. ઊની કાપડ ઉદ્યોગનું સૌથી મોટું કેન્દ્ર કયું છે ?
- (A) ધારીવાલા (B) અમૃતસર
(C) લુધિયાણા (D) મુંબઈ
205. ભારતનો કયો ઉદ્યોગ સદીઓથી જગ પ્રસિદ્ધ છે ?
- (A) રેશમી કાપડ (B) જહાજ બાંધકામ
(C) સિમેન્ટ (D) ઊની કાપડ
206. વ્યાપાર પ્રવૃત્તિ એ કયા પ્રકારની આર્થિક પ્રવૃત્તિ છે ?
- (A) પ્રાથમિક (B) તૃતીય
(C) દ્વિતીય (D) આમાંથી એક પણ નહીં

207. આજે પરિવહન પ્રવૃત્તિમાં કેવા પ્રકારના સાધનોએ પ્રભુત્વ જમાવ્યું છે ?
- (A) યાંત્રિક (B) પરંપરાગત
(C) સોલર (D) આમાનું એક પણ નહીં
208. રાષ્ટ્રના સામાજિક, આર્થિક અને રાજકીય વિકાસનો માપદંડ નીચેની કઈ બાબત પર છે ?
- (A) જંગલો (B) પરિવહન
(C) પ્રાણીઓ (D) આર્થિક પ્રવૃત્તિ
209. ભારતની ગણતરી વિશ્વમાં કેવા સડક માર્ગો ધરાવતા દેશમાં થાય છે ?
- (A) નિમ્ન કોટિના (B) ગીચ જાળુ ધરાવતા
(C) અલ્પ વિકસિત (D) ઉચ્ચ કોટિના
210. કયા પ્રકારના ધોરીમાર્ગોના બાંધકામ અને જાળવણીની જવાબદારી કેન્દ્ર સરકારની છે ?
- (A) સરહદી માર્ગ (B) રાજ્ય ધોરીમાર્ગ
(C) જિલ્લા માર્ગ (D) રાષ્ટ્રીય ધોરીમાર્ગ
211. રાષ્ટ્રીય ધોરીમાર્ગ નં. 2 કયા નામે ઓળખાય છે ?
- (A) ગ્રાન્ટ ટ્રંક રોડ (B) સરહદી માર્ગ
(C) કોસ્ટલ હાઈવે (D) સુવર્ણ ચતુર્ભૂજ
212. ગ્રામ્ય માર્ગ જે તે ગામડાને જોડતો હોવાથી તે બીજા કયા નામે ઓળખાય છે ?
- (A) જિલ્લા માર્ગ (B) ગ્રામ્ય એપ્રોચ માર્ગ
(C) સડક માર્ગ (D) કાચો માર્ગ
213. ભારત હવે કઈ ક્રાંતિ માટે તૈયાર થાય છે ?
- (A) હરિયાણી ક્રાંતિ (B) ભારત માર્ગ ક્રાંતિ
(C) શ્વેત ક્રાંતિ (D) સંચાર ક્રાંતિ
214. આપણા ભારત દેશમાં સૌથી વધુ ઊંચાઈ પર તૈયાર કરવામાં આવેલ માર્ગ કયો છે ?
- (A) લેહ થી શ્રીનગર (B) ઉત્તર કાશી થી શ્રીનગર
(C) મનાલી થી લદાખ (D) મનાલી થી લેહ
215. ગુજરાત રાજ્ય લગભગ કેટલા કિલોમીટર લાંબો દરિયા કિનારો ધરાવે છે ?
- (A) 3600 (B) 2600
(C) 1600 (D) 5600
216. ભારતમાં સૌથી વધુ સમાચાર પત્રો કઈ ભાષામાં પ્રગટ થાય છે ?
- (A) હિન્દી (B) મરાઠી
(C) અંગ્રેજી (D) ગુજરાતી
217. વિશાખાપટ્ટનમ્ મહાબંદર કયા રાજ્યમાં આવેલું છે ?
- (A) તામિલનાડુ (B) કર્ણાટક
(C) આંધ્ર પ્રદેશ (D) ઓરિસ્સા

218. ગુજરાતનું સૌથી મોટું રેલવે જંક્શન કયું છે ?
 (A) સુરત (B) અમદાવાદ
 (C) રાજકોટ (D) વડોદરા
219. ભારતનો વિદેશ વ્યાપાર કયા દેશ સાથે સૌથી વધુ થાય છે ?
 (A) યુ.એસ. (B) ચીન
 (C) જાપાન (D) રશિયા
220. કોસ્ટલ હાઈવે ભારતના કયા રાજ્યમાં આવેલો છે ?
 (A) દિલ્લી (B) ગુજરાત
 (C) ચેન્નઈ (D) મુંબઈ
221. ભારતમાં સૌથી વધુ આયાત શેની થાય છે ?
 (A) યંત્ર સામગ્રીની (B) સોનુ અને કીમતી પથ્થરોની
 (C) ખનિજ તેલની (D) ખાતરની
222. દેશની કુલ આવકને દેશની કુલ વસ્તી વડે ભાગવાથી આવતી સરેરાશ આવકને શું કહે છે ?
 (A) વાર્ષિક આવક (B) દૈનિક આવક
 (C) સરેરાશ આવક (D) માથાદીઠ આવક
223. વિકાસશીલ અર્થતંત્રની ઓળખ માટે મુખ્ય લક્ષણ કયું છે ?
 (A) વાર્ષિક આવક (B) દૈનિક આવક
 (C) ખેતીની આવક (D) માથાદીઠ આવક
224. ભૌતિક વળતરના હેતુથી કરવામાં આવતું શારીરિક કે માનસિક અથવા બંને પ્રકારનું કાર્ય એટલે...
 (A) શ્રમ (B) મૂડી
 (C) રોજગારી (D) સેવા
225. ખેતી તેમજ તેની સાથે સંલગ્ન પ્રવૃત્તિઓનો સમાવેશ કયા ક્ષેત્રમાં થાય છે ?
 (A) માધ્યમિક (B) પૂર્વ પ્રાથમિક
 (C) પ્રાથમિક (D) સેવા
226. ઉત્પાદનની પ્રક્રિયામાં જમીન, મૂડી અને શ્રમને યોજનાપૂર્વક જોડવાની કામગીરી એટલે...
 (A) સંયોજન (B) નિયોજન
 (C) આયોજન (D) સેવા
227. વિકાસશીલ દેશોમાં અર્થતંત્રનું માળખાનું સ્વરૂપ કેવું હોય છે ?
 (A) પછાત અને રૂઢિચુસ્ત (B) વિકાસ વિરોધી
 (C) વિકાસશીલ (D) દ્વિમુખી
228. વિકાસશીલ દેશોમાં સામાજિક માળખું કેવું છે ?
 (A) પ્રગતિશીલ (B) દ્વિમુખી
 (C) વિકાસ માટે પ્રોત્સાહક (D) પછાત અને રૂઢિચુસ્ત

229. નીચેનામાંથી કઈ માધ્યમિક કક્ષાની આર્થિક પ્રવૃત્તિ છે ?
- (A) પશુપાલન (B) અણુશસ્ત્રોનું ઉત્પાદન
(C) મત્સ્ય ઉદ્યોગ (D) બેન્કિંગ કામગીરી
230. કોઈ એક દેશના અર્થતંત્રમાં ઉત્પાદનના સાધનો અંગે મુખ્યત્વે કઈ સમસ્યા હોય છે ?
- (A) ઉપયોગની (B) અછતની
(C) ગુણવત્તાની (D) કાર્યક્ષમતાની
231. સમાજવાદી આર્થિક પદ્ધતિમાં આર્થિક નિર્ણયો કોના દ્વારા લેવામાં આવે છે ?
- (A) ભાવતંત્ર (B) રાજ્યતંત્ર
(C) સમાજ (D) નાણાં
232. સમાજવાદી પદ્ધતિથી નીચેનામાંથી કયો એક લાભ થાય છે ?
- (A) ઉત્પાદનના સાધનોનો કરકસરપૂર્વક ઉપયોગ થાય છે.
(B) લોકોની જરૂરિયાતો મહત્તમ પ્રમાણમાં સંતોષાય છે.
(C) વ્યક્તિનું આર્થિક સ્વાતંત્ર્ય જળવાય છે.
(D) આવકની વાજબી અને સમાન વહેંચણી થાય છે.
233. સમાજવાદી પદ્ધતિથી નીચેના પૈકી કયો એક ગેરલાભ થાય છે ?
- (A) ગ્રાહકોનું શોષણ થાય છે (B) ઉત્પાદનના સાધનોનો બગાડ થાય છે
(C) ઈજારાશાહી પ્રવર્તે છે (D) નાણાં અને ભાવતંત્રનો ઉપયોગ થતો નથી
234. ભારતમાં આર્થિક સુધારાનો યુગ ક્યારે શરૂ થયો ?
- (A) 1920 (B) 1981
(C) 1991 (D) 1951
235. સરકારી અંકુશો અને નિયમનો ક્રમશઃ ઘટાડતા જઈને બજારતંત્ર દ્વારા આર્થિક નિર્ણયો લેવામાં આવે તેવી વ્યવસ્થા એટલે...
- (A) ખાનગીકરણ (B) આર્થિક ઉદારીકરણ
(C) વૈશ્વિકીકરણ (D) ઔદ્યોગિકીકરણ
236. આયોજનમાં આર્થિક વિકાસની જવાબદારી કયા ક્ષેત્રને સોંપવામાં આવી ?
- (A) ખાનગી ક્ષેત્રને (B) સંયુક્ત ક્ષેત્રને
(C) સહકારી ક્ષેત્રને (D) જાહેર ક્ષેત્રને
237. આર્થિક ઉદારીકરણની નીતિથી...
- (A) ભાવવધારો નિયંત્રણમાં આવ્યો (B) સરકારી દેવામાં ઘટાડો થયો
(C) કૃષિક્ષેત્રે પ્રગતિ થઈ (D) ગરીબીમાં ઘટાડો થયો
238. પ્રદૂષણ ફેલાતું એટલે તે માટે બળતણ તરીકે શાનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે ?
- (A) પેટ્રોલ (B) કેરોસીન
(C) પ્રાકૃતિક વાયુ (D) ડિઝલ

239. વિશ્વમાં કયા દિવસને ‘પર્યાવરણ દિન’ તરીકે ઉજવવામાં આવે છે ?
- (A) 5 સપ્ટેમ્બર (B) 5 ઓગસ્ટ
(C) 5 જૂન (D) 5 જુલાઈ
240. વૈશ્વિકીકરણનો ખ્યાલ કોની સાથે સંકળાયેલો છે ?
- (A) ઔદ્યોગિક નીતિ (B) દેશની નાણાકીય નીતિ
(C) રાજકોષીય નીતિ (D) વિદેશ વ્યાપાર અંગેની નીતિ
241. વિશ્વ વ્યાપાર સંગઠનનું વડુ મથક ક્યાં આવેલું છે ?
- (A) જિનીવામાં (B) પેરિસમાં
(C) બેલગ્રેડમાં (D) વિયેનામાં
242. વાતાવરણમાંથી ઓઝોન વાયુનો વિનાશ કોણ કરે છે ?
- (A) ક્લોરોફ્લીન કાર્બન્સ (B) સલ્ફોફ્લોરો કાર્બન્સ
(C) ક્લોરોફ્લીન હાઈડ્રો (D) ક્લોરોફ્લોરો કાર્બન્સ
243. ઊંચી આવકવાળા જૂથની સરખામણી નીચી આવકવાળા જૂથની સાથે કરતા નીચી આવક સાથે કરતાં ઓછી આવક હોય તેને શું કહેવાય ?
- (A) સાપેક્ષ ગરીબી (B) બેરોજગારી
(C) નિરપેક્ષ ગરીબી (D) ગરીબી રેખા
244. કઈ યોજનાનો હેતુ ગ્રામ્ય વિસ્તારના લોકને વેતનની સાથે કામના બદલામાં અનાજ પૂરું પાડવાનો છે ?
- (A) જવાહર ગ્રામ સમૃદ્ધિ યોજના (B) સુવર્ણ જયંતિ ગ્રામ સ્વરોજગાર યોજના
(C) સંપૂર્ણ ગ્રામીણ રોજગાર યોજના (D) સુવર્ણ જયંતિ શહેરી રોજગાર યોજના
245. તેજ મંદીના વેપારચક્રને લીધે રોજગારીમાં વધારો કે ઘટાડો થયા કરે તેને કઈ રોજગારી કહેવાય ?
- (A) ચક્રીય બેરોજગારી (B) માળખાગત બેરોજગારી
(C) ધર્ષણજન્ય બેરોજગારી (D) મોસમી બેરોજગારી
246. ઓછામાં ઓછું જો વ્યક્તિએ માધ્યમિક શિક્ષણ મેળવ્યું હોય અને જો તે બેરોજગાર હોય તો તેને શું કહેવાય ?
- (A) અશિક્ષિત બેરોજગાર (B) શિક્ષિત બેરોજગાર
(C) ઔદ્યોગિક બેરોજગાર (D) ચક્રીય બેરોજગાર
247. બેકાર વ્યક્તિની નોંધણી કરવાનું કાર્ય કોણ કરે છે ?
- (A) રોજગાર વિનિમય કચેરી (B) મામલતદાર કચેરી
(C) કલેક્ટર કચેરી (D) જિલ્લા પંચાયત
248. વિશ્વના દેશો પોતાના શ્રમિકોનું આદાન-પ્રદાન કરે તેને શું કહેવાય ?
- (A) વિશ્વ અર્થ બજાર (B) વિશ્વ શ્રમ બજાર
(C) વિશ્વ માનવ બજાર (D) વિશ્વ નાણાં બજાર
249. સાપેક્ષ ગરીબી કઈ રીતે જાણી શકાય છે ?
- (A) લઘુત્તમ આવક (B) મહત્તમ આવક
(C) સરેરાશ આવક (D) નિર્ધારિત આવક

250. ભારતમાં ગરીબાઈનું સૌથી ઊંચું પ્રમાણ કયા રાજ્યમાં છે ?
 (A) મધ્ય પ્રદેશ (B) બિહાર
 (C) ઓરિસ્સા (D) ઉત્તર પ્રદેશ
251. ભારતમાં ગરીબી વધુ દયાજનક બની તે માટેનું મહત્વનું કારણ કયું છે ?
 (A) ભાવવધારો (B) કુટુંબનું મોટું કદ
 (C) સામાજિક પછાતપણું (D) નિરક્ષરતા
252. કઈ યોજનામાં મહિલાઓને સ્વ-રોજગારના હેતુસર સબસિડી આપવામાં આવે છે ?
 (A) જવાહર ગ્રામ સમૃદ્ધિ (B) પ્રધાનમંત્રી ગ્રામોદ્ધાર
 (C) સુવર્ણ જયંતિ સ્વરોજગાર (D) અંત્યોદય અન્ન
253. ભારતમાં બેરોજગારીનું મુખ્ય કારણ કયું છે ?
 (A) વસ્તી વધારો (B) પ્રાદેશિક અસમાનતા
 (C) કોમવાદ (D) જાતિવાદ
254. કઈ યોજનાથી શહેરી વિસ્તારમાં રહેતા ગરીબોને પાકા મકાનો બાંધવા સહાય આપવામાં આવે છે ?
 (A) રાષ્ટ્રીય આવાસ (B) અંત્યોદય આવાસ
 (C) વાલ્મીકિ આંબેડકર આવાસ (D) પ્રધાનમંત્રી આવાસ
255. કયા અભિયાન હેઠળ સુલભ શૌચાલયો બાંધવા સબસિડી આપવામાં આવે છે ?
 (A) મેરા ભારત મહાન (B) સર્વ શિક્ષા
 (C) નિર્મલ ભારત (D) નિર્મલ દેશ
256. બેરોજગારી દૂર કરવાનો મુખ્ય ઉપાય કયો છે ?
 (A) માળખાગત સુવિધાઓ વધારવી (B) ઉત્પાદકીય માળખું બદલવું
 (C) કામના બદલામાં અનાજ આપવું (D) રોજગારીની તકો વધારવી
257. વિશ્વમાં દર વર્ષે ‘ગ્રાહક અધિકાર દિન’ની ઉજવણી ક્યારે થાય છે ?
 (A) 10મી ડિસેમ્બરે (B) 6ઠી જાન્યુઆરીએ
 (C) 15મી માર્ચે (D) 6ઠી જૂને
258. એગમાર્કનો કાયદો ઈ.સ. ....માં અમલમાં આવ્યો.
 (A) 1937 (B) 1947
 (C) 1986 (D) 1962
259. સરકાર દ્વારા કઈ પેદાશોના ભાવો નિર્ધારિત થાય છે ?
 (A) પેટ્રોલિયમ (B) શાકભાજી
 (C) મોજશોખ (D) દાક્તરી સારવાર
260. સરકારને ભાવસપાટીને અંકુશિત રાખવા માટે શું અમલમાં મૂક્યું છે ?
 (A) આવશ્યક સેવા ધારો (B) આવશ્યક ચીજવસ્તુ ધારો
 (C) ગ્રાહક સુરક્ષા ધારો (D) ભાવ અંકુશ ધારો

261. આંતરરાષ્ટ્રીય ખાદ્ય પદાર્થોને કઈ સંસ્થા પ્રમાણિત કરે છે ?
 (A) CAC (B) IOB
 (C) FAO (D) WHO
262. પોતાની પાસે વેચવા યોગ્ય ચીજવસ્તુઓ બજારમાં વેચવા માટે લાવવી નહીં એને શું કહેવાય ?
 (A) નફાખોરી (B) સંગ્રહખોરી
 (C) દાણચોરી (D) કાળા બજાર
263. ગ્રાહક અધિકારોની પ્રથમ ઘોષણા કયા દેશમાં કરવામાં આવી હતી ?
 (A) જાપાન (B) ભારત
 (C) ઈંગ્લેન્ડ (D) યુ.એસ.એ.
264. ગ્રાહકોની સુરક્ષા માટે સરકારે અત્યાર સુધી કેટલા કાયદા બનાવ્યા છે ?
 (A) 18 (B) 15
 (C) 16 (D) 12
265. ગ્રાહકે કઈ ચોક્કસાઈ કરીને વસ્તુ ખરીદવી જોઈએ ?
 (A) ગુણવત્તા (B) દેખાવ
 (C) વજન (D) પેકિંગ
266. વાજબી ભાવ અને ખુલ્લા બજારના ભાવોનો તફાવત સરકાર ઉઠાવે છે તેને ..... કહે છે.
 (A) નફો (B) આર્થિક સહાય
 (C) સબસિડી (D) વેરાસહત
267. ધિરાણનીતિનું નિયમન કોણ કરે છે ?
 (A) સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા (B) યુનિયન બેંક ઓફ ઈન્ડિયા
 (C) ભારત સરકાર (D) રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા
268. ISI નામની સંસ્થા હવે કયા નામે ઓળખાય છે ?
 (A) BSI (B) ISA
 (C) CIS (D) BIS
269. રાષ્ટ્રીય ઉપભોક્તા આયોગ કયા સ્થળે આવેલું છે ?
 (A) કોલકાતા (B) દિલ્હી
 (C) મુંબઈ (D) ભોપાલ
270. બજારનો રાજા કોણ છે ?
 (A) વેપારી (B) ઉત્પાદક
 (C) ગ્રાહક (D) વિક્રેતા
271. ભાવોનું વલણ જાણવા માટે કયું વર્ષ પસંદ કરવામાં આવે છે ?
 (A) પાછલું (B) પાયાનું
 (C) તીવ્ર ફુગાવાવાળું (D) ચાલુ

272. ગુજરાતમાં કન્યા કેળવણીના ઉત્તેજન માટે કઈ યોજના અમલમાં મૂકી છે ?
 (A) મહિલા બોન્ડ (B) સરસ્વતી બોન્ડ
 (C) વિદ્યાલક્ષ્મી બોન્ડ (D) નર્મદા બોન્ડ
273. ઈ.સ. 2001માં ગુજરાતમાં સાક્ષરતાનો દર કેટલા ટકા હતો ?
 (A) 69.97 (B) 65.40
 (C) 66.82 (D) 63.88
274. કયા વર્ષને મહિલા વર્ષ તરીકે ઉજવવામાં આવે છે ?
 (A) 2002 (B) 1975
 (C) 1990 (D) 2001
275. ઈ.સ. 2005ના વર્ષને ..... કહેવાય છે.
 (A) રાષ્ટ્રીય મહિલા વર્ષ (B) રાષ્ટ્રીય સાક્ષરતા વર્ષ
 (C) રાષ્ટ્રીય પર્યાવરણ વર્ષ (D) રાષ્ટ્રીય જાગરણ વર્ષ
276. ભારતમાં પુરુષોની સરખામણીમાં સ્ત્રીઓનું સૌથી ઊંચું પ્રમાણ કયા રાજ્યમાં છે ?
 (A) ગુજરાત (B) મહારાષ્ટ્ર
 (C) કેરળ (D) તમિલનાડુ
277. ઈ.સ. 2001ની વસ્તી ગણતરી અનુસાર ભારતમાં એક હજાર પુરુષોએ સ્ત્રીઓનું પ્રમાણ ..... હતું.
 (A) 933 (B) 927
 (C) 930 (D) 941
278. વિશ્વના 1030 ગરીબ દેશોમાં ભારત કયા ક્રમે છે ?
 (A) 64 (B) 58
 (C) 42 (D) 28
279. ઈ.સ. 2001માં ભારતમાં મૃત્યુદર (પ્રતિ હજાર વ્યક્તિએ) કેટલો હતો ?
 (A) 25.1 (B) 12.5
 (C) 9 (D) 14.9
280. ભારતની કુલ ઘરેલું પેદાસ (GDP)ની વૃદ્ધિમાં મુખ્ય અવરોધક પરિબળ કયું છે ?
 (A) વસ્તી વધારો (B) આતંકવાદી પરિબળો
 (C) વરસાદની અનિયમિતતા (D) બેકારી
281. રાષ્ટ્રીય સાક્ષરતા વર્ષ -2005 સુધીમાં ભારતમાં સાક્ષરતાનો દર કેટલા ટકા હાંસલ કરવાનો લક્ષ્યાંક હતો ?
 (A) 75 (B) 92
 (C) 88 (D) 81
282. ભારતનો માનવ વિકાસ સૂચકાંક UNDP 2003ના અહેવાલ મુજબ ..... છે અને ભારત વિશ્વમાં ..... ક્રમે છે ?
 (A) 0.206, 139 (B) 0.595, 172
 (C) 0.602, 127 (D) 0.726, 120

283. ભારતમાં ઈ.સ. 2001માં સાક્ષરતાનો દર કેટલા ટકા હતો ?
 (A) 65.38 (B) 64.8
 (C) 81.67 (D) 70
284. 'સંયુક્ત રાષ્ટ્ર વિકાસ કાર્યક્રમ'નો મુખ્ય મુસદ્દો શો છે ?
 (A) માનવ વિકાસ (B) ઊર્જા વિકાસ
 (C) પર્યાવરણ વિકાસ (D) આર્થિક વિકાસ
285. માનવ વિકાસનો ઉદ્દેશ છે સૌ માટે સમાન ..... નું સર્જન છે ?
 (A) સન્માન (B) રોજગારી
 (C) પરિસ્થિતિઓ (D) આવક
286. .... વિકાસ એ જટીલ અને ગતિશીલ પ્રક્રિયા છે ?
 (A) નૈતિક (B) સામાજિક
 (C) રાજકીય (D) રાજકીય
287. ઉલ્ફા અને યુ.એમ.એફ. આ બે કયા રાજ્યના મુખ્ય બળવાખોર સંગઠનો છે ?
 (A) ત્રિપુરા (B) અસમ
 (C) નાગાલેન્ડ (D) મણિપુર
288. ઉત્તર-પૂર્વ ભારતમાં બળવાખોરીને ઉત્તેજન રાખનાર પરિબળ નથી.
 (A) જંગલી અને પહાડી વિસ્તાર (B) સરકારને સહયોગ
 (C) અનેક જનજાતિઓ (D) બળવાખોર સંગઠનો વચ્ચેના સંબંધો
289. ભારતના કયા રાજ્યમાં બળવાખોરી નથી ચાલતી ?
 (A) ગુજરાત (B) અસમ
 (C) છત્તીસગઢ (D) આંધ્ર પ્રદેશ
290. હજારો પંડિત કુટુંબો પોતાનું કયું વતન છોડીને શરણાર્થી તરીકે બહાર જીવી રહ્યા છે ?
 (A) દિલ્હી (B) કાશ્મીર
 (C) ઉત્તર પ્રદેશ (D) પંજાબ
291. અલગ 'ખાલિસ્તાન'ની માગણી સાથે બળવો કયા રાજ્યમાં થયો હતો ?
 (A) મધ્ય પ્રદેશમાં (B) હિમાચલ પ્રદેશમાં
 (C) જમ્મુ કાશ્મીરમાં (D) પંજાબમાં
292. ભારતનું કયું રાજ્ય આતંકવાદનો સૌથી વધારે ભોગ બની રહ્યું છે ?
 (A) ઉત્તર પ્રદેશ (B) ગુજરાત
 (C) મહારાષ્ટ્ર (D) જમ્મુ-કાશ્મીર
293. ભારતની સામાજિક સંરચના શેની પર આધારિત છે ?
 (A) જ્ઞાતિવાદ (B) સાંપ્રદાયિકતા
 (C) ધર્મ (D) જૂથવાદ

294. ભારતના દુર્ગમ જંગલો વચ્ચે પહાડી પ્રદેશોમાં કઈ જાતિઓ વસવાટ કરે છે ?
- (A) અનુસૂચિત જાતિઓ (B) ગિરિજન જાતિઓ
(C) પહાડી જનજાતિઓ (D) અનુસૂચિત જનજાતિઓ
295. અનુસૂચિ 341 અને 342માં જાતિની યાદી કોણ નક્કી કરે છે ?
- (A) રાજ્યપાલ (B) રાષ્ટ્ર પ્રમુખ
(C) વડા પ્રધાન (D) ઉપરાષ્ટ્ર પ્રમુખ
296. કઈ સમસ્યા વૈશ્વિક સમસ્યા છે ?
- (A) ફાસીવાદ (B) જ્ઞાતિવાદ
(C) આતંકવાદ (D) કોમવાદ
297. ગુજરાતમાં ઈ.સ. 1972માં ‘અન્ય સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગો’ નક્કી કરવા માટે કયું પંચ નીમવામાં આવ્યું હતું ?
- (A) દેસાઈ પંચ (B) નંદા પંચ
(C) ક્ષત્રિય પંચ (D) બક્ષી પંચ
298. અનુસૂચિત જાતિ નક્કી કરવા માટે કઈ બાબતને આધાર ગણવામાં આવી છે ?
- (A) સાંપ્રદાયિકતા (B) અસ્પૃશ્યતા
(C) ધર્મ (D) જ્ઞાતિ
299. કેન્દ્રના કયા સંસદગૃહમાં કોઈ બેઠક અનામત રાખવામાં આવી નથી ?
- (A) વિધાનસભા (B) લોકસભા
(C) રાજ્યસભા (D) વિધાન પરિષદ
300. અનુસૂચિત જાતિઓ અને અનુસૂચિત જનજાતિઓના વિકાસ તથા કલ્યાણ માટે અત્યારે કુલ કેટલી વિકાસ યોજનાઓ કાર્યાન્વિત છે ?
- (A) 232 (B) 180
(C) 294 (D) 194
301. નબળા વર્ગોમાં સામાજિક પરિવર્તન ઉદ્ધાર, ક્ષમતા, ન્યાય અને માનવ ગરિમા માટે કામ કરનારને કયા રાષ્ટ્રીય પુરસ્કારથી સન્માનવામાં આવે છે ?
- (A) મહાત્મા ગાંધી રાષ્ટ્રીય પુરસ્કાર (B) પંડિત જવાહરલાલ નેહરુ રાષ્ટ્રીય પુરસ્કાર
(C) ડૉ. આંબેડકર રાષ્ટ્રીય પુરસ્કાર (D) નવભારત રાષ્ટ્રીય પુરસ્કાર
302. ભારતમાં સોધી મોટો લઘુમતી સમુદાય કયો છે ?
- (A) શીખ (B) પારસી
(C) ખ્રિસ્તી (D) મુસ્લિમ
303. કટ્ટર પંથીઓ દરેક નાગરિકને કઈ દૃષ્ટિથી જુએ છે ?
- (A) સાંસ્કૃતિક (B) સાંપ્રદાયિક
(C) વિભાજિત (D) સામાજિક

304. ભારતમાં બંધારણ માન્ય મુખ્ય ભાષાઓ સહિત કેટલી માન્ય ભાષાઓ છે ?
 (A) 1652 (B) 2024
 (C) 1868 (D) 1245
305. ભારતના લોકોમાં માનવતા, સર્વધર્મ સમભાવ અને સહિષ્ણુતાને કારણે કઈ ભાવના પ્રવર્તે છે ?
 (A) સાંપ્રદાયિકતા (B) વિવિધતાની
 (C) સમુદાયની (D) એકતાની
306. ધર્મ, જાતિ અને ભાષાના ભેદભાવ ભૂલને ભારતની કઈ જનતાએ સહિયારો પુરુષાર્થ કરી શું પ્રાપ્ત કર્યું છે ?
 (A) ધાર્મિકતા (B) સ્વતંત્રતા
 (C) પ્રાંતીયતા (D) સહિષ્ણુતા
307. એશિયામાં સૌથી ઓછો ભ્રષ્ટાચારી દેશ કયો છે ?
 (A) શ્રીલંકા (B) હોંગકોંગ
 (C) સિંગાપુર (D) ભારત
308. કેન્દ્રીય લાંચ રુશ્વત વિરોધી બ્યુરોની સ્થાપના કઈ સાલમાં થઈ હતી ?
 (A) ઈ.સ. 1958માં (B) ઈ.સ. 1972માં
 (C) ઈ.સ. 1955માં (D) ઈ.સ. 1964માં
309. ભ્રષ્ટાચાર શેનું પરિણામ છે ?
 (A) સાર્વજનિક (B) બેઈમાની
 (C) છેતરપિંડી (D) મર્યાદિત
310. વૃદ્ધાવસ્થામાં ભવિષ્ય કેવું છે ?
 (A) ઉજ્જવળ (B) અસહાય
 (C) અંધકારમય (D) સહાયક
311. સંયુક્ત રાષ્ટ્રોએ કયા વર્ષને ‘આંતરરાષ્ટ્રીય વિકલાંગ વર્ષ’ જાહેર કર્યું હતું ?
 (A) ઈ.સ. 1981 (B) ઈ.સ. 1988
 (C) ઈ.સ. 1992 (D) ઈ.સ. 1972
312. વિકલાંગનો વિષય આજે વિશ્વ માટે શું છે ?
 (A) ચિંતા (B) માનવતા
 (C) લાગણી (D) ગંભીર
313. ભ્રષ્ટાચારની વ્યાખ્યા કોણે આપી છે ?
 (A) વિશ્વ બેંક (B) ટ્રાન્સપરન્સી ઇન્ટરનેશનલ
 (C) સંયુક્ત રાષ્ટ્રોએ (D) એશિયન ડેવલપમેન્ટ બેંક
314. ભારતનાં બંધારણે દરેક નાગરિકને કેટલા મૂળભૂત અધિકારો આપ્યા છે ?
 (A) પાંચ (B) છ
 (C) સાત (D) આઠ

315. આપણા દેશમાં સામાન્ય લોકોને કાયદાની જાણકારી ઓછી હોવાનું કારણ કયું છે ?
 (A) આરામ પ્રિયતા (B) પરંપરાવાદી માનસ
 (C) રિવાજોને મહત્ત્વ (D) સાક્ષરતાનો નીચો દર
316. અધિકારો એ કોનું અનિવાર્ય લક્ષણ છે ?
 (A) રાજકારણનું (B) વિચારોનું
 (C) ચૂંટણીઓનું (D) નાગરિકતાનું
317. વિશ્વમાં સૌથી વધારે બાળમજૂરો કયા દેશમાં છે ?
 (A) રશિયા (B) ભારત
 (C) ચીન (D) બ્રાઝિલ
318. કેટલા વર્ષની ઉંમરના બાળકોને બાળમજૂર કહેવાય ?
 (A) 18 વર્ષ (B) 21 વર્ષ
 (C) 17 વર્ષ (D) 14 વર્ષ
319. ‘ચાર્ટર ઓફ રાઈટ્સ’...
 (A) અમેરિકા (B) સંયુક્ત રાષ્ટ્રો
 (C) ઈંગ્લેન્ડ (D) ભારત
320. કોઈ પણ ભાષાને સમજવાની સાથે વાંચી અને લખી શકે તે વ્યક્તિને શું કહેવામાં આવે છે ?
 (A) નિરક્ષર (B) બૌદ્ધિક
 (C) સાક્ષર (D) અજ્ઞાન
321. નીચેના પૈકી કોણ રાષ્ટ્રની સંપત્તિ ગણાય છે ?
 (A) વૃદ્ધો (B) બાળકો
 (C) વિકલાંગો (D) વૃક્ષો

સામાજિક વિજ્ઞાન

વિભાગ-B

ગુણ :

1. સંસ્કૃતિ એટલે શું ?
2. ભારતીય સંસ્કૃતિનાં વિશિષ્ટ લક્ષણો કયા કયા છે ?
3. પ્રાકૃતિક વારસાના મુખ્ય ઘટકો કયા કયા છે ?
4. કઈ કઈ વનસ્પતિ માનવીને ઔષધી તરીકે ઉપયોગી છે ?
5. કઈ કઈ ચિકિત્સા પદ્ધતિઓ પ્રકૃતિ પર આધારિત છે ?
6. મૌર્યયુગનું કયું શિલ્પ પ્રસિદ્ધ છે ?
7. પ્રાચીન ભારતની મુખ્ય પ્રજાઓ કઈ કઈ હતી ?
8. ઓસ્ટ્રેલોઇડ પ્રજા ક્યાંથી ભારતમાં આવી ?
9. નેગ્રીટો કયા રસ્તે ભારતમાં આવ્યા ?
10. ઓસ્ટ્રેલોઇડ પ્રજાના વિશેષ તત્ત્વો ભારતની કઈ કઈ પ્રજામાં જોવા મળે છે ?
11. દ્રવિડોના મુખ્ય શસ્ત્રો કયા કયા હતા ?
12. ભારતમાં કઈ કઈ વિદેશી પ્રજાઓ આવી ?
13. કયા વિદેશી રાજાએ બૌદ્ધ ધર્મ સ્વીકાર્યો હતો ?
14. માનવસમાજનું અસ્તિત્વ કઈ બાબતને આભારી છે ?
15. ભારતમાં આવેલી મોંગોલોઇડ પ્રજા મુખ્યત્વે ભારતના કયા વિસ્તારોમાં વસી હતી ?
16. ઈલોરાની ગુફાઓ કયા વંશના રાજવીઓ દ્વારા બનાવવામાં આવેલ છે ?
17. આર્યો પ્રકૃતિના કયા કયા તત્ત્વોની પૂજા-આરાધના કરતા હતા ?
18. માતૃમુલક કુટુંબપ્રથા કઈ પ્રજામાં પ્રચલિત હતી ?
19. સભ્યતા એટલે શું ?
20. ગ્રીક રાજવી મિનેન્ડર ભારતમાં કયા નામે ઓળખાયો ?
21. આજે પણ દક્ષિણ ભારતમાં દ્રવિડ કૂળની કઈ કઈ ભાષાઓ બોલાય છે ?
22. ભૌતિક વારસો કોને કહેવાય ?
23. બાંધણી માટે કયા કયા પ્રદેશો જાણીતા છે ?
24. કયા કયા વિશ્વપ્રસિદ્ધ હીરા ભારતમાંથી મળી આવે છે ?
25. મોતીમાંથી કઈ કઈ વસ્તુઓ બનાવવામાં આવે છે ?
26. મીનાકારીના પ્રસિદ્ધ કેન્દ્રો કયા કયા છે ?
27. ભારતના કયા કયા સ્થળે કાષ્ઠકામ વધુ જોવા મળે છે ?
28. કાષ્ઠકામના ગુજરાતના કયા કયા કેન્દ્રો પ્રચલિત છે ?
29. અકીક એટલે શું ?
30. ભારતીય ચિત્રકલાના અતિપ્રાચીન નમૂના ક્યાંથી મળી આવ્યા છે ?
31. ભારતમાં થયેલ ભક્તિ આંદોલનના પ્રણેતાઓ જણાવો.

32. ભરતનાટ્યમ્ના મુખ્ય આધારસ્ત્રોત ગ્રંથો કયા કયા છે ?
33. ભારતમાં ભરતનાટ્યમ્ના વારસાને કોણે કોણે જાળવી રાખ્યો છે ?
34. કથકનો પુનરુદ્ધાર કોણે કર્યો હોવાનું મનાય છે ?
35. કાલીદાસની નાટ્યકૃતિઓ કઈ શૈલીમાં લખાયેલી છે ?
36. ભારતના પ્રસિદ્ધ શાસ્ત્રીય નૃત્યો જણાવો.
37. કથક સાથે કઈ ઉક્તિ જોડાયેલ છે ?
38. સ્તૂપ કોને કહેવાય ?
39. ગુજરાતમાં કયા કયા પ્રાચીન સ્તૂપો છે ?
40. સમ્રાટ અશોકે કોતરાવેલ સ્તંભો કઈ લિપિમાં છે ?
41. અનુમૌર્યયુગમાં કયા ધર્મનો વિકાસ થયો હતો ?
42. અનુમૌર્યયુગમાં કઈ કઈ શિલ્પ શૈલી ઉદ્ભવી ?
43. ગુપ્તકાલીન ગુફા સ્થાપત્યના શ્રેષ્ઠ નમૂના જણાવો.
44. ગુજરાતમાં ગુફાઓ ક્યાંથી મળી આવી ?
45. ગોપુરમ્ એટલે શું ?
46. સિટાડેલ એટલે શું ?
47. તાંતીપાડાની મસ્જિદનું નિર્માણ કયા સ્થળે થયેલું છે ?
48. કૈલાસ મંદિર કઈ ગુફામાં આવેલું છે ?
49. પ્રાચીન ભારતીય સાહિત્યના મુખ્ય કયા કયા ભાગો છે ?
50. પ્રારંભિક બૌદ્ધ સાહિત્યની રચના કઈ લિપિમાં થઈ ?
51. અવધ ભાષાનો સૌથી જૂનો ગ્રંથ કયો છે ?
52. બ્રાહ્મણ ગ્રંથોમાં કઈ કઈ બાબતોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે ?
53. શરૂઆતના ઉપનિષદો કયા કયા છે ?
54. ભારતના મુખ્ય મહાકાવ્યો કયા કયા છે ?
55. ગુજરાતી સાહિત્યમાં કયા કયા સાહિત્ય પ્રકારોનો વિકાસ થયો હતો ?
56. ઉર્દુ ભાષાના મહાન કવિઓ કયા કયા છે ?
57. પ્રારંભિક કન્નડ સાહિત્યની ત્રિમૂર્તિ કોને કહેવામાં આવે છે ?
58. સંસ્કૃત સાહિત્યના મહાન લેખકો જણાવો.
59. અમીર ખુશરોના ગુરુ કોણ હતા ?
60. સંગમ-સાહિત્યના પ્રસિદ્ધ ગ્રંથો કયા કયા છે ?
61. ગુપ્ત યુગ દરમિયાન કયા બે વાર્તાસંગ્રહો રચાયા ?
62. વૈદકશાસ્ત્રના મહત્વના ગ્રંથો કયા કયા છે ?
63. ગણિતશાસ્ત્રમાં ક્રાંતિકારી ફેરફારો લાવનારી શોધો કઈ કઈ હતી ?
64. ભારતના પ્રસિદ્ધ ગણિતશાસ્ત્રીઓ જણાવો.
65. વરાહમિહિરે જ્યોતિષશાસ્ત્રને કયા કયા વિભાગમાં વહેંચ્યું હતું ?

66. પ્રાચીન ભારતના વાસ્તુશાસ્ત્રના પ્રણેતાઓ જણાવો.
67. ચંદ્રગ્રહણનું સાચું કારણ પૃથ્વીનો પડછાયો છે તેમ કોણે સાબિત કર્યું હતું ?
68. પ્રાચીન ભારતમાં ગુરુત્વાકર્ષણના નિયમો કોણે પ્રચલિત કર્યા હતા ?
69. ભારતમાં પ્રાચીન સ્મારકોનું મહત્ત્વ શાથી ખૂબ જ વધી ગયું છે ?
70. એલિફન્ટાની ગુફાઓ ક્યાં આવેલી છે ?
71. પટ્ટદકલનાં મંદિરોના નિર્માણમાં કઈ બે સ્થાપત્ય શૈલીઓનો ઉપયોગ થયો છે ?
72. ખજૂરાહોનાં મંદિરો કોણે બંધાવ્યા હતા ?
73. કુતુબમિનારનું નિર્માણકાર્ય કોણે શરૂ કરાવ્યું હતું અને એને કોણે પૂરું કરાવ્યું ?
74. હમ્પી નગર ક્યાં આવેલું છે ?
75. તાજમહાલના એક મહેરાબ પર કઈ ઉક્તિ કંડારેલી છે ?
76. લાલકિલ્લામાં કઈ ઇમારતોનો સમાવેશ થાય છે ?
77. ઈરાનનો કયો શહેનશાહ લાલકિલ્લાની કઈ કલાત્મક વસ્તુ ઈરાન લઈ ગયો ?
78. અકબરે ફતેપુર સિકરીમાં કોને કોને આશ્રય આપ્યો હતો ?
79. રાજસ્થાનના કયા કિલ્લાઓ પ્રખ્યાત છે ?
80. ગોવામાં ખ્રિસ્તી દેવળો શાથી સ્થપાયાં ?
81. યુનેસ્કોએ ચાંપાનેર શહેરને શા માટે વૈશ્વિક વારસા તરીકે જાહેર કર્યું ?
82. ભારતના લોકો કયા કયા ચાર ધામોની યાત્રા કરવા જાય છે ?
83. ગુજરાતમાં કઈ પરિક્રમાઓનું ખૂબ મહત્ત્વ છે ?
84. આપણા વારસાને કયા ભૌગોલિક પરિબળોએ પ્રભાવિત કર્યો છે ?
85. આપણા વારસાના જતન અને સંરક્ષણ માટે શાથી મોટો ભય ઊભો થયો છે ?
86. આપણા વારસાની જાળવણી માટે અતિઆવશ્યક બાબત કઈ છે ?
87. રાષ્ટ્રીય સ્મારકોની સારસંભાળ અને સંરક્ષણનું કાર્ય આપણા દેશમાં કોને સોંપાયું છે ?
88. ઈરિગોલ કાવૂ ઉપવનની શી વિશેષતાઓ છે ?
89. ઐતિહાસિક સ્મારકના સમારકામ વખતે કઈ બાબત ધ્યાનમાં રાખવી જોઈએ ?
90. તાજમહાલને વાયુપ્રદૂષણથી બચાવવા સરકારે શું કર્યું ?
91. આપણા દેશમાં સંગ્રહાલયોએ કઈ હસ્તપ્રતોની જાળવણી કરી છે ?
92. શ્રી હેમચંદ્રાચાર્ય જ્ઞાનભંડાર (લાઈબ્રેરી) કયા શહેરમાં આવેલી છે ?
93. વર્ષાઋતુ દરમિયાન ખાસ સંભાળ લેવી પડે તેવાં ગુજરાતનાં પ્રાચીન સ્મારક કયા કયા છે ?
94. બિહારમાં વિશ્વ વારસાનું કયું સ્થળ આવેલું છે ?
95. ભારતની સંસ્કૃતિની મુખ્ય વિશેષતા શી છે ?
96. ભૂ-આવરણ એટલે શું ?
97. ખેતીના પાકોની વૃદ્ધિનો આધાર કઈ કઈ બાબતો પર છે ?
98. જમીન નિર્માણ અને તેની ફળદ્રુપતાના વિકાસ માટે કયા કયા પરિબળો મહત્ત્વના છે ?
99. ખરાબાની ભૂમિ કેમ બિનઉપજાઉ હોય છે ?

100. ઉજ્જડ ભૂમિમાં કયા વિસ્તારોનો સમાવેશ થાય છે ?
101. પર્વતીયક્ષેત્રોમાં કયા ઉપાયોથી ભૂમિધોવાણ અટકાવી શકાય ?
102. કોતરધોવાણ અટકાવવા શું શું કરી શકાય ?
103. શુષ્ક પ્રદેશમાં થતા જમીન-ધોવાણને અટકાવવા કયા પ્રયત્ન કરી શકાય ?
104. વનસ્પતિની વિવિધતાની દૃષ્ટિએ ભારતનું સ્થાન વિશ્વ અને એશિયામાં કેટલામું છે ?
105. કયા વૃક્ષોમાંથી ઊંચા પ્રકારનું ઈમારતી લાકડું મળે છે ?
106. જંગલોમાંથી મળતી કઈ કઈ વનસ્પતિ ઔષધો આપે છે ?
107. જંગલોમાંથી લાકડાં સિવાય કઈ કઈ પેદાશો મળે છે ?
108. વહીવટી હેતુસર જંગલોના કેટલા પ્રકાર પડે છે ? કયા કયા ?
109. સંરક્ષિત જંગલો કોને કહે છે ?
110. ગીચતાના આધારે જંગલોને કયા કયા વિભાગોમાં વહેંચી શકાય ?
111. વનવિકાસને પ્રોત્સાહન આપવા ભારતમાં કયો પુરસ્કાર આપવામાં આવે છે ?
112. વન્ય જીવો કોને કહેવામાં આવે છે ?
113. કઈ પ્રજાતિનો વાઘ વિશ્વ વિખ્યાત છે ?
114. ભારતનો એકશિંગી ગેંડો ક્યાં વસે છે ?
115. ગુજરાતમાં કયા પ્રાણીઓનું અસ્તિત્વ જોખમમાં છે ?
116. ‘પ્રતિકૂળ અસરપાત્ર’ (જેને નુકસાન પહોંચાડી શકાય તેવાં) વન્યજીવ કોને કહેવાય ?
117. ‘મગર પરિયોજના’ ક્યારે કોના સહયોગથી શરૂ કરવામાં આવી ?
118. ગુજરાતની કઈ સ્વૈચ્છિક સંસ્થા વન્ય જીવોના રક્ષણ માટે પ્રશંસનીય કાર્ય કરી રહી છે ?
119. ગુજરાતમાં આવેલું કયું સામુહિક ઉદ્યાન ‘નેશનલ મરીન પાર્ક’ જાહેર થયું છે ?
120. નીલગીરી જૈવ આરક્ષિત ક્ષેત્ર કયા કયા રાજ્યોમાં વિસ્તરેલું છે ?
121. બાગાયતી ખેતી માટે કઈ બાબતો આવશ્યક છે ?
122. ખરીફ પાક કોને કહેવાય ?
123. કયા પાકોને રવિપાક કહેવાય ?
124. વિશ્વમાં ડાંગરના ઉત્પાદનમાં પ્રથમ નંબરે કયો દેશ છે ?
125. જુવારના પાકને કેવી જમીન અનુકૂળ આવે છે ?
126. ભારતમાં કેળાની ખેતી કયા રાજ્યોમાં થાય છે ?
127. કૃષિ દેશના કયા ઉદ્યોગને કાચો માલ પૂરો પાડે છે ?
128. જાયદ પાક એટલે શું ?
129. ડાંગરના પાકને કેવી જમીન જોઈએ ?
130. મગફળીનો પાક કયા રાજ્યોમાં વધુ પાકે છે ?
131. ઘઉંમાંથી કયા કયા પોષક તત્ત્વો મળે છે ?
132. નાળિયેરીના પાક માટે કેવી જમીન અનુકૂળ આવે છે ?
133. શેરડીમાંથી શું શું બને છે ?

134. કૃષિ ક્ષેત્રે કયા કયા સંસ્થાગત સુધારા થયા છે ?
135. શણમાંથી કઈ કઈ વસ્તુઓ બને છે ?
136. આત્મનિર્વાહ ખેતી એટલે શું ?
137. જીવનની પહેલી શરત કઈ છે ?
138. ઈ.સ. 1882માં કઈ નદી ઉપર નહેરનું નિર્માણ થયું હતું ?
139. ભારતમાં મુખ્ય કયા ત્રણ સ્વરૂપે સિંચાઈ થાય છે ?
140. જળ સંરક્ષણ એટલે શું ?
141. બહુહેતુક યોજના એટલે શું ?
142. કયા કયા પાકોને પાણીની વધારે જરૂરિયાત પડે છે ?
143. કઈ નદીઓ સંપૂર્ણપણે મોસમી વરસાદ પર નિર્ભર છે ?
144. વર્તમાન સમયમાં શાના કારણે ભૂમિગત જળ સ્તર નીચું ગયું છે ?
145. ભૂમિગત જળની ક્ષમતા વધારવાની તકનીક કઈ છે ?
146. કોશી યોજના કયા રાજ્યમાં આવેલી છે ?
147. ઈન્દિરા નહેરમાં કઈ નદીઓના પાણી આવે છે ?
148. ભારતમાં વાવેતર ક્ષેત્રના કેટલા ટકા ભાગમાં સિંચાઈ થાય છે ?
149. ભાખરા-નાંગલ યોજનાનો લાભ કયા કયા રાજ્યોને મળે છે ?
150. ભારતમાં ભૂમિગત જળની સંભવિત ક્ષમતા કેટલી છે ?
151. વૃષ્ટિ જળને રોકી અને એકઠું કરવા શું કરવું જોઈએ ?
152. ભારતમાં અબરખનું ઉત્પાદન કરતા પ્રદેશોનાં નામ જણાવો.
153. સંચાલન શક્તિના ઉપયોગમાં લેવાતા ખનિજો કયા કયા છે ?
154. મોરટાર એટલે શું ?
155. સીસાના ગુણધર્મો જણાવો.
156. ખનિજો કેવા સ્વરૂપે મળે છે ?
157. રૂપાંતરિત ખડકોમાંથી શું મળી આવે છે ?
158. પોલાદ ખાસ કરીને શામાં વપરાય છે ?
159. એલ્યુમિનિયમના ગુણધર્મ જણાવો.
160. ઉત્ખનન એટલે શું ?
161. ઢાળનું લોખંડ (Pig iron) કોને કહેવામાં આવે છે ?
162. ભારતમાંથી લોખંડની નિકાસ કયા કયા બંદરોથી થાય છે ?
163. ભારત સીસાની આયાત કયા દેશોમાંથી કરે છે ?
164. મેંગેનીઝ કેવા પ્રકારના ખડકોમાંથી મળે છે ?
165. મિશ્ર ધાતુ રૂપે વપરાતી ખનિજો જણાવો.
166. લોખંડની કાચી ધાતુના પ્રકારો જણાવો.
167. બિનપરંપરાગત સંસાધનો કયા છે ?

168. કોલસાને શા માટે કાળો હીરો કહે છે ?
169. કયા રાષ્ટ્રો કોલસાનો બહોળો ઉપયોગ કરે છે ?
170. ગુજરાતમાં પહેલું તેલક્ષેત્ર ક્યાં મળ્યું હતું ?
171. આયાતી તેલ શુદ્ધ ક્યાં થાય છે ?
172. ભારતમાં મહત્વના તેલક્ષેત્રો કયા છે ?
173. વડોદરા નજીક શેનું કારખાનું કાર્યરત છે ?
174. તાપવિદ્યુત મથકો કોલસાના ક્ષેત્રોની નજીક જ શા માટે સ્થાપવામાં આવે છે ?
175. સૌથી મોટું તાપવિદ્યુત મથક કયું છે ?
176. ઉકાઈ ખાતે શું આવેલું છે ?
177. ગુજરાતમાં સૌથી મોટું જલવિદ્યુત મથક ક્યાં આવેલું છે ? કઈ નદી પર ?
178. અણુ વિદ્યુત ઉત્પાદનમાં શું વપરાય છે ?
179. ભારતમાં સૌથી મોટો સોલર પ્લાન્ટ ક્યાં સ્થાપવામાં આવ્યો છે ?
180. બાયોગેસ કોને કહે છે ?
181. ગુજરાતમાં ગરમ પાણીના ઝરા ક્યાં આવેલા છે ?
182. ઉદ્યોગ એટલે શું ?
183. પર્યાવરણની જાળવણી શા માટે જરૂરી છે ?
184. કાચા માલ પર આધારિત ઉદ્યોગો કયા છે ?
185. દેશની ઊંની કાપડ ઉદ્યોગની સામે કઈ સમસ્યા છે ?
186. કાપડ ઉદ્યોગનું કયા પાંચ વિભાગોમાં વર્ગીકરણ કરાયું છે ?
187. ખનિજ આધારિત ઉદ્યોગો કોને કહેવાય છે ?
188. ભારતમાં ખાતરનું સૌપ્રથમ કારખાનું ક્યાં પ્રસ્થાપિત કરવામાં આવ્યું હતું ?
189. સિમેન્ટ ઉદ્યોગ માટે શાની આવશ્યકતા રહે છે ?
190. મુસાફરો માટેના રેલવેના ડબ્બા કયા કેન્દ્રોમાં બનાવવામાં આવે છે ?
191. પર્યાવરણીય અવકમણ કોને કહેવાય ?
192. વિશ્વમાં લોખંડ-પોલાદના ઉદ્યોગોનાં મુખ્ય કેન્દ્રો ક્યાં ક્યાં છે ?
193. કોઈ પણ દેશની આર્થિક ક્ષમતા શાનાથી માપી શકાય ?
194. ઉદ્યોગોનો કેટલા જૂથોમાં વહેંચવામાં આવે છે ?
195. મોટા પાયાના ઉદ્યોગો કોને કહેવાય ?
196. પેટ્રોકેમિકલ્સનો ઉપયોગ શામાં થાય છે ?
197. જમીન માર્ગી પરિવહનના ચાર સાધનો જણાવો.
199. પરિવહનના માર્ગો કેટલા છે ?
199. સૌરાષ્ટ્રના સાગર કિનારાને સાંકળતો રાજ્ય ધોરીમાર્ગ કયા નામે જાણીતો છે ?
200. રાષ્ટ્રની જીવાદોરી સમાન કયા માર્ગો છે ?
201. એક્સપ્રેસ હાઈવે નિર્માણ પ્રોજેક્ટમાં મૂડીરોકાણ આકર્ષવા સરકારે કઈ નીતિ બનાવી છે ?

202. ભારતમાં સૌથી લાંબો રેલમાર્ગ કયો છે ? તેની લંબાઈ જણાવો.
203. કઈ નહેરુને રાષ્ટ્રીય જળમાર્ગ તરીકે ઘોષિત કરવામાં આવી છે ?
204. ભારતના પૂર્વ કિનારે આવેલા બંદરો જણાવો.
205. હવાઈ માર્ગ કેવા વિસ્તારમાં વધુ ઉપયોગી બને છે ?
206. ટપાલની ઝડપી અને સરળ વિતરણ માટે કઈ કઈ સુવિધાઓ આપવામાં આવી છે ?
207. ગ્રાન્ટ ટ્રંક રોડ કોને કહેવાય છે ?
208. ભારતમાં કયા કયા પ્રકારના સડક માર્ગો છે ?
209. ભારતમાંથી નિકાસ થતી ચીજવસ્તુના નામ આપો.
210. કયા દેશો વિકસીત ગણાય છે ?
211. ઉત્પાદનના ચાર સાધનો જણાવો ?
212. વિકાસશીલ દેશોમાં શાનો વિકાસ ઘણો ઓછો જોવા મળે છે ?
213. પ્રાથમિક ક્ષેત્રમાં કઈ પ્રવૃત્તિઓનો સમાવેશ થાય છે ?
214. વિકાસશીલ દેશોમાં કયા ક્ષેત્રનું પ્રભુત્વ હોય છે ?
215. બજાર પદ્ધતિમાં આર્થિક નિર્ણયો શાના આધારે લેવામાં આવે છે ?
216. આર્થિક વૃદ્ધિનો ખ્યાલ સમજાવો.
217. આર્થિક વિકાસ એટલે શું ?
218. ભારતીય અર્થતંત્રના ક્ષેત્રો જણાવો.
219. સેવામાં કઈ કઈ બાબતોનો સમાવેશ થાય છે ?
220. બજાર પદ્ધતિમાં કોણ સર્વોપરી છે ?
221. મિશ્ર અર્થતંત્ર એટલે શું ?
222. ખાનગીકરણ એટલે શું ?
223. નાણાકીય નીતિ એટલે શું ?
224. વિશ્વ વ્યાપાર સંગઠનનું વડુ મથક કયાં આવેલું છે ?
225. W.T.O.નું આખું નામ લખો.
226. ટકાઉ વિકાસ એટલે શું ?
227. સી.એન.જી.નું આખું નામ લખો.
228. કયા દેશમાં જંતુનાશક દવાઓનો વિકલ્પ શોધાયો છે ?
229. વૈશ્વિકીકરણ એટલે શું ?
230. આયાત-નિકાસ નીતિના ફેરફારો સાથે કયા ફેરફાર કરવામાં આવે છે ?
231. નવી આર્થિક નીતિમાં કઈ કઈ બાબતોનો સમાવેશ થયો છે ?
232. આર્થિક ઉદારીકરણથી ભારતને કયા કયા ગેરલાભો થયા છે ?
233. ભારત આજે કઈ કઈ સમસ્યાઓનો સામનો કરી રહ્યું છે ?
234. નિરપેક્ષ ગરીબી કોને કહે છે ?
235. ગરીબીરેખાનો આધાર શાના પર છે ?

236. વૈકલ્પિક વ્યવસાયની વ્યવસ્થાના અભાવે ગ્રામીણ વિસ્તારના લોકો શેના ઉપર નિર્ભર રહેતા ?
237. જમીનધારા સુધારાના કાયદાનો ઉદ્દેશ્ય શો હતો ?
238. જવાહર ગ્રામ સમૃદ્ધિ યોજનાનો ઉદ્દેશ્ય કયો છે ?
239. પ્રચ્છન્ન બેકારી કોને કહેવાય ?
240. G.D.P.નું પૂરું નામ શું છે ?
241. ટેક્નોલોજીના સંઘર્ષમાંથી જન્મતી બેરોજગારીને શું કહે છે ?
242. પ્રાથમિક જરૂરિયાતોમાં કઈ કઈ બાબતોનો સમાવેશ થાય છે ?
243. ભારતના કયા રાજ્યોમાં ગરીબાઈનું પ્રમાણ ઓછું જોવા મળે છે ?
244. ચક્રીય બેરોજગારી કોને કહે છે ?
245. ઋતુગત બેરોજગારી કોને કહે છે ?
246. ISOનું મુખ્ય કાર્ય શું છે ?
247. CAS નામની સંસ્થા શું કાર્ય કરે છે ?
248. ઈન્ડિયન સ્ટાન્ડર્ડ્ઝ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ હવે કયા નામે ઓળખાય છે ?
249. અમૂલ ધીના ડબ્બા પર કયો માર્કો જોવા મળે છે ?
250. ગ્રાહક સુરક્ષાના જન્મદાતા કોણ મનાય છે ?
251. જિલ્લા કક્ષાની ગ્રાહક સુરક્ષા અદાલત કયા નામે ઓળખાય છે ?
252. ગ્રાહક અધિકાર દિન ક્યારે અને શા માટે ઉજવવામાં આવે છે ?
253. પાયાનું વર્ષ કોને કહે છે ?
254. પાસાનું પૂરું નામ લખો.
255. આર્થિક વિકાસની પૂર્વશરત કઈ છે ?
256. પાસાનો કાયદો શા માટે બનાવ્યો છે ?
257. ભારતની મધ્યસ્થ બેંક કઈ છે ?
258. ગ્રાહક કોને કહેવાય ?
259. સબસિડી કોને કહે છે ?
260. જાહેર વિતરણ વ્યવસ્થા એટલે શું ?
261. મર્યાદિત હરીફાઈનું શું પરિણામ આવે છે ?
262. ભાવવૃદ્ધિનું મુખ્ય નાણાકીય પરિબળ કયું છે ?
263. સરકારી ભાવો એટલે શું ?
264. નાણાનો પુરવઠો એટલે શું ?
265. ગ્રાહક ભાવાંક એટલે શું ?
266. દાણચોરી કોને કહેવાય ?
267. સંગ્રહખોરી એટલે શું ?
268. ભાવસૂચક આંક કોને કહેવાય ?
269. કાળાબજાર એટલે શું ?

270. નફાખોરી એટલે શું ?
271. જથ્થાબંધ ભાવાંકનું ટૂંકું નામ આપો.
272. એગમાર્ક કઈ કઈ ચીજવસ્તુ પર લગાવવામાં આવે છે ?
273. જાહેર વિતરણ વ્યવસ્થા હેઠળ કઈ કઈ ચીજોનું વિતરણ થાય છે ?
274. સરેરાશ આયુષ્ય કોને કહેવાય ?
275. માનવ વિકાસની પૂર્વશરત કઈ છે ?
276. ભારતીય આયોજનનો મુખ્ય ઉદ્દેશ શો છે ?
277. આજે દેશમાં કેટલામી પંચવર્ષીય યોજના છે ? તેનો સમયગાળો કેટલો છે ?
278. મૃત્યુદર એટલે શું ?
279. શિક્ષણ સંપાદન કોને કહેવાય ?
280. માથાદીઠ આવક એટલે શું ?
281. સાક્ષરતા એટલે શું ?
282. જન્મદર કોને કહેવાય ?
283. જાતિ પ્રમાણ એટલે શું ?
284. ભારતની કુલ ઘરેલું પેદાશ (GDP)માં મુખ્ય અવરોધક પરિબળ કયું છે ?
285. માનવ વિકાસ સૂચક આંકમાં કઈ કઈ બાબતોનો સમાવેશ કરવામાં આવે છે ?
286. સમખરીદ શક્તિ શું છે ?
287. સરેરાશ આયુષ્ય એટલે શું ?
288. વિશ્વ બેંકના અહેવાલ મુજબ ભારતની માથાદીઠ આવક કેટલા (યુ.એસ.એ.) ડોલર હતી ?
289. ગુજરાતમાં સ્ત્રીઓની સાક્ષરતાનું પ્રમાણ વધારવા સરકારે કઈ યોજનાઓ અમલમાં મૂકી છે ?
290. કઈ સંસ્થાઓમાં મહિલાઓ માટે 33 ટકાની બેઠકો અનામત રાખવાની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે ?
291. ભારતે કયા વર્ષને ‘મહિલા સશક્તીકરણ વર્ષ’ તરીકે ઉજવ્યું હતું ?
292. ઈ.સ. 2004માં લોકસભા અને રાજ્યસભામાં કેટલી મહિલાઓ સંસદ સભ્ય બની શકી છે ?
293. મહિલાઓ એ કયા કયા સામાજિક કુરીવાજો સહન કરવા પડે છે ?
294. ઈ.સ. 2001-05માં ગુજરાતમાં પુરુષો અને સ્ત્રીઓનું સરારેશ આયુષ્ય કેટલું થયું હતું ?
295. ઈ.સ. 2002માં ગુજરાતમાં જન્મદર પ્રતિ હજારે કેટલો હતો ?
296. ઈ.સ. 2002માં ભારતમાં જન્મદર પ્રતિ હજારે કેટલો હતો ?
297. ઈ.સ. 1951માં ભારતમાં જન્મદર પ્રતિ હજાર વ્યક્તિએ કેટલો હતો ? ઈ.સ. 2001માં તે કેટલો થયો ?
298. સામાજિક તનાવને જન્મ આપનાર પરિબળો કયા કયા છે ?
299. ભારતમાં કયા કયા ધર્મ પાળતા લોકો વસે છે ?
300. અનુસૂચિત જનજાતિના લોકો મોટે ભાગે કયાં વસે છે ?
301. અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિના લોકો કોને કહેવામાં આવે છે ?
302. ‘રાષ્ટ્રીય લઘુમતી પંચ’ની રચના શા માટે કરવામાં આવી છે ?
303. લઘુમતી કોને કહેવાય ?

304. સાંપ્રદાયિકતા એટલે શું ?
305. કટ્ટરપંથીઓ ધર્મની બાબતમાં કેવા પ્રયત્નો કરે છે ?
306. સામાજિક તનાવ ક્યારે ઊભો થાય છે ?
307. પછાત વર્ગો માટે અનામતની જોગવાઈ કેટલા વર્ષ માટે કરવામાં આવી હતી ?
308. ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર નામની સંસ્થા ક્યારે સ્થાપવામાં આવી હતી ?
309. ડૉ. આંબેડકર રાષ્ટ્રીય પુરસ્કારથી કોને સન્માનવામાં આવે છે ?
310. બળવાખોરી કોને કહેવાય ?
311. આતંકવાદી પ્રવૃત્તિ કોને કહી શકાય ?
312. આતંકવાદ એટલે શું ?
313. બક્ષીપંચ કયા રાજ્યમાં ક્યારે અને શા માટે નીમવામાં આવ્યું હતું ?
314. કશ્મીરમાં ચાલતી આતંકવાદી પ્રવૃત્તિને અટકાવવા ભારત કયા પ્રયત્નો કરી રહ્યું છે ?
315. મણિપુરમાં કયા બે બળવાખોર જાતિ સંગઠનો વચ્ચે હિંસા ભડકે છે ? શા માટે ?
316. ઉડ્ડા બળવાખોર સંગઠનનો ઉદ્ભવ શામાંથી થયો છે ?
317. અસમમાં કયા બે મુખ્ય બળવાખોર સંગઠનો છે ?
318. ‘બ્લ્યુ સ્ટાર’ની કાર્યવાહી ક્યાં અને શા માટે કરવામાં આવી હતી ?
319. પંજાબમાં ક્યારે અને શા માટે બળવો થયો હતો ?
320. નક્સલવાદનો ઉદ્ભવ ક્યારે અને ક્યાં થયો હતો ?
321. નક્સલવાદી પ્રવૃત્તિઓ કયા કયા રાજ્યોમાં ચાલે છે ?
322. આજના વિશ્વ સમક્ષ ઉપસ્થિત નવી સમસ્યાઓ કઈ છે ?
323. ભ્રષ્ટાચારને તિલાંજલિ ક્યારે અપાય ?
324. ભ્રષ્ટાચાર એટલે શું ?
325. બાળકોની બાળમજૂરી પાછળનું મુખ્ય કારણ શું છે ?
326. બાળકોની કઈ બાબતોની ઉપેક્ષા કરવી જોઈએ નહીં ?
327. બાળકના જન્મજાત અધિકારોમાં કયો ભેદભાવ જોવાતો નથી ?
328. સામાજિક વિકાસ શા માટે આવશ્યક છે ?
329. સામાજિક વિકાસ એટલે શું ?
330. રાજ્યની ચિંતાનો મુખ્ય વિષય કયો છે ?
331. સાંસંસ્કૃતિક પરિવર્તન કોને કહે છે ?
332. ભૌતિક પરિવર્તન કોને કહે છે ?
333. દરેક કુટુંબની પ્રાથમિક ફરજ શી છે ?
334. ભારતમાં બાળમજૂરોની સંખ્યા કેટલી છે ?
335. વિકલાંગ કોને કહેવાય ?
336. અસામાજિક પ્રવૃત્તિ કોને કહેવાય ?
337. વિશ્વમાં સૌથી ઓછા ભ્રષ્ટાચારી પાંચ દેશો કયા છે ?

સામાજિક વિજ્ઞાન

વિભાગ-C

ગુણ :

1. ભારતના સાંસ્કૃતિક વારસા અને પ્રાકૃતિક વારસા વચ્ચેનો સંબંધ જણાવો.
2. હિમાલય પર્વતે ભારતના લોકજીવનને કઈ રીતે સમૃદ્ધ કર્યું છે ?
3. ભારતના સાંસ્કૃતિક વારસાના વિકાસમાં નદીઓનું સ્થાન જણાવો.
4. ભારતના સાંસ્કૃતિક વારસાનો ખ્યાલ આપતા અવશેષો કયા કયા છે ?
5. ભારતીય સંસ્કૃતિની વિશિષ્ટતાઓ સમજાવો.
6. પ્રાચીન ભારતમાં ચર્મઉદ્યોગના વિકાસ વિશે જણાવો.
7. પ્રાચીન ભારતની એક કલા તરીકે માટીકામ કલાનો પરિચય આપો.
8. મોહે-જો-દડોની ગટરયોજના વિશે જણાવો.
9. ગુપ્તયુગની રથમંદિરોની સ્થાપત્યકલા વિશે જણાવો.
10. મોઢેરાના સૂર્યમંદિર વિશે માહિતી આપો.
11. ગુપ્તયુગ ભારતીય કલાનો સુવર્ણયુગ કેમ કહેવાય છે ?
12. મહાબલિપુરમ્ના મંદિરો વિશે ચર્ચા કરો.
13. મૌર્યયુગની સ્તંભલેખો પરની કલા વિશે જણાવો.
14. ખજૂરાહોના મંદિરો વિશે માહિતી આપો.
15. પ્રાચીન બૌદ્ધ સાહિત્યનો ખ્યાલ આપો.
16. ગુપ્તયુગ કાવ્ય અને નાટકના વિકાસનો સુવર્ણયુગ કેમ કહેવાય છે ?
17. પ્રાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો વિકાસ જણાવો.
18. સંગમ-સાહિત્ય પર નોંધ લખો.
19. કન્નડ ભાષા સાહિત્યનો વિકાસ જણાવો.
20. મધ્યકાલીન યુગમાં થયેલ ઇતિહાસકારો અને ઇતિહાસ લેખનનો ખ્યાલ આપો.
21. પ્રાચીન ભારતે ધાતુવિદ્યાક્ષેત્રે સાધેલ વિકાસ જણાવો.
22. વાસ્તુશાસ્ત્રમાં કઈ કઈ બાબતોનો સમાવેશ થાય છે ?
23. ઈલોરાની ગુફાઓની મુખ્ય વિશેષતાઓ જણાવો.
24. એલિફન્ટાની ગુફાઓની ટૂંકમાં માહિતી આપો.
25. મહાબલિપુરમ્ની વિશેષતાઓ જણાવો.
26. કોણાર્કના સૂર્યમંદિર વિશે ટૂંકમાં લખો.
27. ભારતના સુપ્રસિદ્ધ કિલ્લાઓ કયા કયા છે ?
28. ભારતમાં ઉજવાતા મુખ્ય તહેવારો જણાવો.
29. આપણા વારસાનું સંરક્ષણ ચિંતાજનક શાથી બન્યું છે ?
30. આપણે આપણા વારસાનું જતન અને રક્ષણ શા માટે કરવું જોઈએ ?
31. આપણા વારસાના સંરક્ષણ માટે કઈ કઈ બાબતો ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ ?
32. આપણા વારસાને લોકો કઈ કઈ રીતે બગાડે કે નુકસાન પહોંચાડે છે ?

33. આપણા સાંસ્કૃતિક વારસાના જતન અંગે બંધારણમાં રાજ્ય સરકારો તેમજ કેન્દ્ર સરકારની કઈ ફરજોનો ઉલ્લેખ થયેલો છે ?
34. સંસાધનોનું સંરક્ષણ શાથી જરૂરી છે ?
35. આપણી બધી જ પ્રવૃત્તિઓ ભૂમિ આધારિત છે. સમજાવો.
36. ભારતમાં ખેતીપાકનું હેક્ટરદીઠ ઉત્પાદન શાથી ઓછું થાય છે ?
37. જમીન ધોવાણ માટેનાં કારણો આપો.
38. ચિપકો આંદોલન વિશે માહિતી આપો.
39. ભારતમાં કયા કારણોસર વન્યજીવોનો વિનાશ થઈ રહ્યો છે ?
40. ભારતમાં જંગલોનું વિતરણ અસમાન રીતે થયું છે ? ચર્ચા કરો.
41. વન્ય જીવોની રક્ષા કરવી એ આપણી નૈતિક ફરજ છે. સમજાવો.
42. ભારતમાં કૃષિ માટે કઈ કઈ અનુકૂળતાઓ છે ?
43. વૈશ્વિકીકરણની કૃષિક્ષેત્રે કઈ કઈ અસરો થઈ છે ?
44. પંજાબને ‘ઘઉંનો કોઠાર’ કહેવામાં આવે છે... સમજાવો.
45. ચાનો પાક પહાડી ઢોળાવો પર ઉગાડવામાં આવે છે... સમજાવો.
46. કોફીના છોડને વૃક્ષોની છાયામાં ઉછેરવામાં આવે છે... સમજાવો.
47. ગુજરાતના ચરોતર પ્રદેશને ‘સોનેરી પાનનો મુલક’ કહેવામાં આવે છે. સમજાવો.
48. ભારતમાં આજે અનાજનો સંગ્રહ કરવાની આવશ્યકતા છે. શાથી ?
49. ભારતમાં કૃષિક્ષેત્રે હરિયાણી ક્રાંતિ સર્જઈ છે... સમજાવો.
50. ઘઉંને અનાજનો રાજા કહેવામાં આવે છે. કારણ કે...
51. ભારતમાં કૃષિ પેદાશોમાં વિવિધતા જોવા મળે છે.
52. શેરડીએ દેશનો અગત્યનો રોકડિયો પાક છે. કારણ આપો.
53. કૃષિક્ષેત્રે આવેલા સંસ્થાગત સુધારા જણાવો.
54. વૈશ્વિકીકરણની કૃષિક્ષેત્રે શું લક્ષ્યાંકો પ્રાપ્ત થઈ શક્યા છે ?
55. મિશ્ર ખેતી કોને કહે છે અને ઉછેર પદ્ધતિ જણાવો.
56. ભારતમાં કેવા પ્રકારના ફળફળાદિ અને ફૂલોની ખેતી થાય છે ?
57. ભારતમાં જળસંકટ ઘેરું બન્યું છે કારણ કે...
58. ભારતમાં સિંચાઈની ખૂબ જ આવશ્યકતા છે કારણ કે...
59. જળપ્લાવિત ક્ષેત્ર શું છે ? સમજાવો.
60. આજે દેશમાં પાણીની ઘટતી ઉપલબ્ધતાએ ગંભીર સમસ્યા ઊભી કરી છે.
61. જળ સંસાધનોની જાળવણી માટેના ઉપાયો જણાવો.
62. પાકની ઉત્પાદકતા અને ગુણવત્તા સિંચાઈ પર આધારિત છે... સમજાવો.
63. પ્રાચીન સમયમાં જળસંશોધનનો સિંચાઈક્ષેત્રે ઉપયોગ કઈ રીતે થતો હતો ?
64. સિંચાઈના માધ્યમો અને તેનો ઉપયોગનું સ્થાન જણાવો.
65. ભૌમ જળના પુનઃ સંચયન માટે ઓછી ખર્ચાળ પદ્ધતિઓ જણાવો.

66. ઘરેલું જરૂરિયાત પૂરી કરવા વૃષ્ટિ જળ કેવી રીતે ઉપયોગી બને છે ?
67. નિરંતર વહેતી નદીઓ નહેરોની સિંચાઈ નિર્માણ યોજનાઓને કઈ રીતે ઉપયોગી છે ?
68. જળ પ્લાવિત ક્ષેત્ર વિકાસમાં કેવા કાર્યક્રમોનો સમાવેશ થાય છે ?
69. જળ પ્રદૂષણના મુખ્ય સ્ત્રોતો કયા છે ?
70. વિભિન્ન રાજ્યોમાં સિંચાઈ ક્ષેત્રની અસમાનતા જણાવો.
71. દ્વિપક્ષીય નદીઓ અને હિમાલયની નદીઓમાં શું ફેર છે ?
72. માનવી અને ખનિજ સંસાધનોને જૂનો અને ગાઢ સંબંધ છે... સમજાવો.
73. આધુનિક યુગને ‘ખનિજ યુગ’ પણ કહેવામાં આવે છે.
74. વિદ્યુતના સાધનોમાં અબરખનો ઉપયોગ થાય છે... સમજાવો.
75. લોખંડની ધાતુનાં વિવિધ ઉપયોગો જણાવો.
76. ગુજરાતના કયા વિસ્તારોમાંથી ચૂના ખડક (લાઈમસ્ટોન) મળી આવે છે ?
77. ખનિજોનું વર્ગીકરણ લખો.
78. ખનિજ સંરક્ષણ શા માટે જરૂરી છે ?
79. તાંબાની મિશ્રધાતુઓ બનાવવામાં આવે છે ?
80. અબરખનો ઉપયોગ રોજિંદા વપરાશમાં વધ્યો છે ?
81. ગુજરાતમાં સિમેન્ટ ઉદ્યોગ અને સોડાએશ બનાવવાનો ઉદ્યોગ વિકસ્યો છે ?
82. ભારતમાં લોહધાતુનું વિતરક વ્યાપક છે.
83. વર્તમાન યુગમાં બહુલક્ષી વિકાસનો પાયો લોખંડ છે.
84. ખનિજ સંસાધનોની જાળવણી અને સંવર્ધન જરૂરી બન્યું છે.
85. બોક્સાઈટની ઉપયોગિતા જણાવો.
86. ભારતમાં ચૂનાના પથ્થરનાં પ્રાપ્તિસ્થાનો જણાવો.
87. પરંપરાગત અને બિનપરંપરાગત સ્ત્રોતો જણાવો.
88. કયા દેશો કોલસાનો બહોળો ઉપયોગ કરે છે ?
89. વિશ્વના કયા દેશો જલવિદ્યુત ઉત્પાદનમાં મહત્ત્વનું સ્થાન ધરાવે છે ?
90. સૌરઊર્જાના વિવિધ ઉપયોગો વિશે માહિતી આપો.
91. બાયોગેસ કોને કહે છે ? તે શેમાંથી ઉત્પન્ન થઈ શકે છે ?
92. ખનિજતેલ યંત્ર યુગના મહત્ત્વના સાધન તરીકે શાથી ઓળખાય છે ?
93. એન્થ્રેસાઈટ પ્રદૂષણ મુક્ત કોલસો છે કારણ કે...
94. તાપવિદ્યુત મથકો રહેણાંક વિસ્તારથી દૂર સ્થાપવા જોઈએ. કારણ કે...
95. અણુવિદ્યુતના ઉપયોગ કરતા જળવિદ્યુતનો ઉપયોગ કરવો હિતાવહ છે. કારણ કે...
96. કોલસાના મુખ્ય ઉપયોગો જણાવો.
97. ખનિજ કોલસો અશ્મિભૂત વનસ્પતિ છે. આ વિધાન સમજાવો.
98. એન્થ્રેસાઈટ કોલસો અને બિટ્યુમિનસ કોલસા વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો.
99. સૌર ઊર્જાની જરૂરિયાત ભવિષ્યમાં ખૂબ જ ઊભી થશે. આ વિધાન સમજાવો.

100. અંકલેશ્વરના ખનિજતેલ ક્ષેત્રની માહિતી આપો.
101. વિશ્વમાં ખનિજતેલના વિતરણ વિશે માહિતી આપો.
102. ભારતમાં સુતરાઉ કાપડની મિલો મુખ્યત્વે ક્યાં ક્યાં આવેલી છે ?
103. ભારતમાં સુતરાઉ કાપડ ઉદ્યોગની સામે કઈ કઈ સમસ્યાઓ છે ?
104. ભારતમાં ગરમ (ઊંની) કાપડ ઉદ્યોગનાં મુખ્ય કેન્દ્રો ક્યાં ક્યાં છે ?
105. ભારતમાં લોખંડ-પોલાદનાં સમન્વિત કારખાનાં કેટલા છે ? તે ક્યાં ક્યાં આવેલા છે ?
106. ભારતનાં રસાયણ ઉદ્યોગ વિશે માહિતી આપો.
107. પર્યાવરણીય અવકમણને રોકવાના ઉપાયો જણાવો.
108. ભારતના ખાતર ઉદ્યોગ વિશે માહિતી આપો.
109. ભારતના અર્થતંત્રમાં કાપડ ઉદ્યોગનું આગવું સ્થાન છે. કારણ આપો.
110. ખાંડના કારખાનાં શેરડી પકવતા વિસ્તારોમાં જ સ્થાપવામાં આવે છે. કારણ કે...
111. ભારતનો શાણ ઉદ્યોગ કઈ સમસ્યાઓનો સામનો કરી રહ્યો છે ?
112. ઉદ્યોગની પ્રસ્થાપના માટે કયો પરિબલ જવાબદાર છે ?
113. જમીન-પ્રદૂષણને નિયંત્રિત કરવાની પ્રક્રિયા જણાવો.
114. કૃત્રિમ કાપડ ઉદ્યોગ વિશે માહિતી આપો.
115. હાલમાં અમદાવાદની ઘણી કાપડ મિલો બંધ પડી ગઈ છે. કારણ કે...
116. વર્તમાન સમયમાં ઉત્પાદન ઉદ્યોગો રાષ્ટ્રના વિકાસના મુખ્ય આધારસ્તંભ બન્યો છે. કારણ કે...
117. ભારતમાં રેલમાર્ગના કેટલા અને કયા પ્રકારો પડે છે ?
118. સડક માર્ગના પ્રકારો જણાવો.
119. ગુજરાતના દરિયા કિનારે કયા કયા બંદરો આવેલા છે ?
120. રેલમાર્ગ રાષ્ટ્રની જીવાદોરી સમાન શા માટે છે ?
121. સડક માર્ગના ચાર ફાયદા લખો.
122. ભારતમાં કયા કયા માર્ગો પરિવહન થાય છે ?
123. બજાર પદ્ધતિના લક્ષણો કયા કયા છે ?
124. ગામડાઓમાં રોજગારીની દૃષ્ટિએ કઈ પૂરક પ્રવૃત્તિઓનું મહત્ત્વ જળવાઈ રહ્યું છે ?
125. કયા ચાવીરૂપ ક્ષેત્રોની માલિકી રાજ્યની હોય છે ?
126. આર્થિક વિકાસમાં કઈ કઈ બાબતોનો સમાવેશ થાય છે ?
127. માધ્યમિક ક્ષેત્રમાં કઈ કઈ બાબતોનો સમાવેશ થાય છે ?
128. કઈ કઈ જરૂરિયાતો સંતોષવાથી લોકોની કાર્યક્ષમતામાં વધારો થાય છે ?
129. વિશ્વમાં ઉત્પાદનના સાધનોની ફાળવણીની પદ્ધતિઓ કેટલી છે ? કઈ કઈ ?
130. સમાજવાદી પદ્ધતિમાં મુખ્યત્વે કયા કયા લાભ થાય છે ?
131. મિશ્ર અર્થતંત્રના બજારો સંપૂર્ણ મુક્ત નથી એમ શાથી કહી શકાય ?
132. મિશ્ર અર્થતંત્રમાં કઈ કઈ મર્યાદાઓ જોવા મળે છે ?
133. આર્થિક ઉદારીકરણ એટલે શું ?

134. આર્થિક ઉદારીકરણના ગેરલાભ ક્યા ક્યા છે ?
135. વાયુ પ્રદૂષણ ધારો પસાર કરવાનો હેતુ કયો છે ?
136. વૈશ્વિકીકરણ કઈ કઈ બાબતો સાથે સંકળાયેલી છે ?
137. ભારતન અર્થતંત્ર પર વૈશ્વિકીકરણની અસરો જણાવો.
138. ગરીબીરેખા નીચે જીવતી વ્યક્તિઓને જાણવા માટે કઈ બે રીતે છે ?
139. ગ્રામીણ વિસ્તારમાં ગરીબી નિર્ધારિત કરવા કેલેરીનું પ્રમાણ શહેર કરતા કેમ વધુ રાખવામાં આવ્યું છે ?
140. શહેરી ગરીબોમાં ક્યા ક્યા લોકોનો સમાવેશ થાય છે ?
141. સુવર્ણ જયંતિ ગ્રામ સ્વરોજગાર યોજનાનો ઉદ્દેશ્ય કયો છે ?
142. પ્રધાનમંત્રી ગ્રામોદ્ધાર (PMGY) યોજના અંતર્ગત પ્રજાને કઈ સવલતો આપવામાં આવે છે ?
143. નિરક્ષરતા ગરીબીનું મૂળ છે... સમજાવો.
144. શિક્ષણની તકો વધી પણ બેરોજગારી શા માટે ઘટી નથી... સમજાવો.
145. ગ્રામણી ગરીબોમાં કોનો કોનો સમાવેશ થાય છે ?
146. શહેરી વિસ્તારોમાં વ્યક્તિદીઠ આવકનું ધોરણ વધુ કેમ છે ?
147. ગ્રાહકને અન્યાય થાય તોતે શી રીતે ફરિયાદ કરી શકે ?
148. ભાવવૃદ્ધિના મુખ્ય બે કારણો જણાવો.
149. ભાવવૃદ્ધિ શી રીતે માપવામાં આવે છે ?
150. ભાવનિયંત્રણ શા માટે જરૂરી છે ?
151. ગ્રાહક સુરક્ષા અધિનિયમ-1986 શા માટે બનાવવામાં આવ્યો છે ?
152. ગ્રાહક જાગૃતિ ઝુંબેશ શાથી જરૂરી છે ?
153. ગ્રાહકોના શોષણ માટેના જવાબદાર પરિબળો ક્યા ક્યા છે ?
154. ઉપભોક્તાનું શોષણ એટલે શું ?
155. ભાવ નિર્ધારણ હેઠળ કઈ કઈ વસ્તુઓનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે ?
156. ગ્રાહક જાગૃતિ અર્થે ક્યા મેગેઝિનો અને સામયિકો બહાર પડે છે ?
157. ગ્રાહક સુરક્ષા અર્થે કાર્યરત સંસ્થાઓના નામ જણાવો.
158. ગ્રાહક સુરક્ષા અર્થે કાર્યરત વિવિધ અદાલતોના નામ જણાવો.
159. ભારતમાં ગુણવત્તા પ્રમાણપત્ર આપતી સંસ્થાઓ કઈ કઈ છે ?
160. ભાવવધારાને રોકવા સરકારી ઉપાયો ક્યા ક્યા છે ?
161. આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે ગુણવત્તા માપન અંગે કામ કરતી સંસ્થાઓ કઈ છે ?
162. વીમા કંપનીની કઈ કઈ સેવાઓની ખામી અંગે ગ્રાહક, ગ્રાહક સુરક્ષા ધારા હેઠળ કાનૂની કાર્યવાહી કરી શકે છે ?
163. મહિલા સશક્તીકરણની રાષ્ટ્રીય નીતિ શું છે ?
164. મહિલા સશક્તીકરણના કેન્દ્રબિંદુ ક્યા છે ?
165. ભારતમાં સ્ત્રી મૃત્યુદર ઘટાડવા માટે શું કરવું જોઈએ ?
166. ભારતમાં સ્ત્રી મૃત્યુદર શાથી વધારે છે ?
167. જાતિ પ્રમાણ એટલે શું ? ભારતમાં જાતિ પ્રમાણની પરિસ્થિતિ કેવી છે ?

168. માનવવિકાસના માપદંડો જણાવો.
169. માનવવિકાસના પ્રભાવક ક્ષેત્રો કયા છે ?
170. જાતીય સમાનતા સ્થાપવાના જરૂરી ઉપાયો જણાવો.
171. ભારતમાં મૃત્યુદરમાં ઝડપી ઘટાડો શાથી થયો છે ?
172. જાતીય અસમાનતા માટેના કારણો જણાવો.
173. માનવ વિકાસ સામેના મુખ્ય પડકારો કયા કયા છે ?
174. માનવ વિકાસ સૂચક આંક શું છે ?
175. માનવ વિકાસમાં સાક્ષરતા શાથી અનિવાર્ય છે ?
176. માનવ વિકાસમાં કયા પરિબલોનું સવિશેષ યોગદાન છે ?
177. વિકાસ ક્યારે થયો ગણાય ?
178. માનવ વિકાસ એટલે શું ? તેના ઉદ્દેશો જણાવો.
179. માથાદીઠ આવક વધે એટલે માનવ વિકાસ થયો એમ કહેવાય નહીં... સમજાવો.
180. ત્રિપુરામાં બળવાખોરીથી શાથી ફૂલી ફાલી છે ?
181. નાગાલેન્ડને અલગ રાજ્યનો દરજ્જો આપવા છતાં ત્યાં બળવાખોરી શાથી ચાલુ છે ?
182. ભારત સમૃદ્ધ સાંસ્કૃતિક વારસાનો ભંડાર શાની લીધે બન્યો છે ?
183. ત્રિપુરામાં ચાલતી બળવાખોર પ્રવૃત્તિઓ વિશે માહિતી આપો.
184. ભારત આતંકવાદનો સામનો કઈ રીતે કરી રહ્યું છે ?
185. પંજાબમાં થયેલી બળવાખોરીનો પરિચય કરાવો.
186. અસમમાં ચાલતી બળવાખોર પ્રવૃત્તિ વિશે માહિતી આપો.
187. કેવી વિચારધારા સમાજને વિભાજન તરફ લઈ જાય છે ?
188. અસ્પૃશ્યતાનો અમલ શાથી થઈ શકતો નથી ?
189. નાગાલેન્ડની બળવાખોર પ્રવૃત્તિ વિશે માહિતી આપો.
190. અનુસૂચિત જાતિના લોકો અસ્પૃશ્યો શાથી પછાત રહી ગયા ?
191. પછાત વર્ગો માટે સરકારી નોકરીમાં 27 ટકા જગ્યાઓ ભરાય એ માટે સરકારે કઈ કઈ છૂટછાટો જાહેર કરી છે ?
192. ભારત સરકારે ભ્રષ્ટાચારને રોકવા માટે કયા કયા ઉપાયો કર્યા છે ?
193. ભારતના બંધારણે દેશના નાગરિકોને કયા કયા મૂળભૂત અધિકારો આપ્યા છે ?
194. સામાજિક વિકાસમાં શાળા શું યોગદાન આપી શકે ?
195. સામાજિક વિકાસની રણનીતિઓ કેટલી છે ?
196. કાયદાની જાણકારી શા માટે આવશ્યક છે ?
197. બંધારણીય ઈલાજોના અધિકારોનું શું મહત્ત્વ છે ?
198. બાલ વિકાસ સાથે સુરક્ષાના હેતુ માટેનાં બંધારણીય ઉપાયો લખો.
199. ભારતમાં વિકલાંગોના હિતો અને અધિકારોના રક્ષણ માટે કયા ત્રણ કાયદા પ્રવર્તે છે ?
200. સામાજિક પરિવર્તન વિશે માહિતી આપો.
201. એકાંકી વૃદ્ધોએ પોતાની અસલામતી નિવારવા શું કરવું જોઈએ ?

સામાજિક વિજ્ઞાન

વિભાગ-D

ગુણ :

1. સાંસ્કૃતિક વારસો એટલે શું ? તેનું મહત્વ સમજાવો.
2. આપણાં વારસાના જતન અને સંરક્ષણ માટે કયા કયા ઉપાયો કરવા જોઈએ ?
3. દ્રવિડ પ્રજા વિશે માહિતી આપો.
4. સંગીતના મહત્વના ગ્રંથો વિશે માહિતી આપો.
5. ભારતના નાટ્યકલા ક્ષેત્રનો વિકાસ જણાવો.
6. ભારતની એક કલા તરીકે કાષ્ટકામકલા વિશે જણાવો.
7. પ્રાચીન ભારતનું નગર આયોજન કેવું હતું ?
8. ગુપ્તયુગમાં ગુફાસ્થાપત્યનો વિકાસ ચર્ચો.
9. મધ્યકાલીન યુગમાં થયેલ પ્રાદેશિક ભાષાઓ અને પ્રાદેશિક સાહિત્યના વિકાસનો ખ્યાલ આપો.
10. મધ્યકાલીન યુગમાં થયેલ દ્રવિડકુળની ભાષા સાહિત્યનો વિકાસ જણાવો.
11. પ્રાચીન ભારતે રસાયણવિદ્યામાં કઈ કઈ સિદ્ધિઓ મેળવી હતી ?
12. અજંતાની ગુફાઓ વિશે માહિતી આપો.
13. ખજૂરાહોના મંદિર વિશે નોંધ લખો.
14. બૃહદેશ્વરની ટૂંકમાં માહિતી આપો.
15. લાલકિલ્લા વિશે નોંધ તૈયાર કરો.
16. વારસાના આર્થિક લાભ કયા કયા છે ?
17. સાંસ્કૃતિક વારસાના સંરક્ષણ માટે નાગરિકનું કર્તવ્ય જણાવો.
18. સંસાધનોના પ્રકાર જણાવી દરેક વિશે નોંધ લખો.
19. સંસાધનોનું આયોજન જરૂરી શાથી ગણાય છે ? તેનાં તબક્કાઓની ચર્ચા કરો.
20. ભારતની જમીનોના પ્રકાર જણાવી 'કાળી જમીન' વિશે માહિતી આપો.
21. જમીન ધોવાણ માટેનાં જવાબદાર કારણો જણાવો.
22. જમીન ધોવાણ અટકાવવાનાં ઉપાયો જણાવો.
23. ભૂમિસંરક્ષણ માટેનાં ઉપાયો જણાવો.
24. વહીવટી હેતુસર જંગલોને કયા કયા વિભાગમાં વહેંચવામાં આવે છે ? દરેક વિશે માહિતી આપો.
25. જંગલોના વિનાશ માટેનાં કારણો જણાવો.
26. જંગલોના આરોગ્ય વિનાશથી આપણા પર્યાવરણને કયા પરિણામો ભોગવવા પડ્યા છે ?
27. ભારતની રાષ્ટ્રીય વનનીતિ વિશે નોંધ લખો.
28. રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાનો, અભયારણ્યો અને જૈવ આરક્ષિત ક્ષેત્રો વચ્ચે શું તફાવત છે ?
29. રાષ્ટ્રીય અર્થકરણમાં કૃષિનું યોગદાન જણાવો.
30. ભારતમાં કયા કયા પ્રકારની કૃષિ પેદાશો થાય છે ?

31. કયા કારણોસર ભારતમાં કૃષિક્ષેત્રે પૂરતો વિકાસ સાધી શકાયો નથી ?
32. કૃષિક્ષેત્રે રોજગારીના મોટા ભારણ વિશે માહિતી આપો.
33. ઘઉંના પાક માટે કયા અનુકૂળ સંજોગો જરૂરી છે ? તેનું નોંધપાત્ર ઉત્પાદન કરનારા પ્રદેશોનાં નામ આપો.
34. કૃષિક્ષેત્રે આવેલા ટેક્નિકલ અને સંસ્થાગત સુધારાની શી અસરો થઈ છે ?
35. શેરડીના પાક માટે કયા અનુકૂળ સંજોગો જરૂરી છે ? તેનું નોંધપાત્ર ઉત્પાદન કરનારા રાજ્યોના નામ આપો.
36. જળ પ્લાવિત ક્ષેત્રનો વિકાસ વર્ણવો.
37. ભારતમાં જળસંસાધનો અને તેના ઉપયોગ જણાવો.
38. જળ વ્યવસ્થાપન માટે કયા મુદ્દાઓ ધ્યાનમાં રાખવા જોઈએ ?
39. બહુહેતુક યોજના એટલે શું ? તેના ઉદ્દેશો જણાવો.
40. ભારતમાં જળસંકટ શાથી સર્જાયું છે ?
41. વૃષ્ટિ જળ સંચયના ઉદ્દેશો જણાવો.
42. પાણીની ઘટતી ઉપલબ્ધતા અને વધતી જતી અછત જેવી ગંભીર સમસ્યાઓનો શાથી સામનો કરવો પડી રહ્યો છે ?
43. ખનિજો મેળવવા માટે કયા કયા સંજોગો ધ્યાનમાં લેવામાં આવે છે ?
44. ભારતમાં લોખંડની કાચી ધાતુના પ્રાપ્તિ સ્થાનો જણાવો.
45. તાંબાની ઉપયોગિતા જણાવો.
46. ખનિજ સંરક્ષણ અંગેના ઉપાયો જણાવો.
47. એલ્યુમિનિયમના ઉપયોગો જણાવો.
48. અબરખના ગુણધર્મો અને ઉપયોગ લખો.
49. ભારતમાં અબરખના પ્રાપ્તિસ્થાનો જણાવો.
50. જળ વિદ્યુત વિશે માહિતી આપો.
51. ભૂતાપીય ઊર્જા વિશે માહિતી આપો.
52. ભારતમાં ખનિજતેલના ઉત્પાદન વિશે માહિતી આપો.
53. ખનિજતેલ કેવી રીતે બન્યું હોવાની માન્યતા છે ?
54. શક્તિના સાધનોનો આર્થિક અને બિનઆર્થિક ઉપયોગો જણાવો.
55. કુદરતી વાયુ અને ગોબરગેસ વિશે તફાવતનાં પાંચ મુદ્દાઓ આપો.
56. ભરતી ઊર્જા વિશે માહિતી આપો.
57. ઔદ્યોગિક પ્રદૂષણ અને પર્યાવરણની અવક્રમણ.
58. ઉદ્યોગ એટલે શું ? તેના ફાયદા જણાવો.
59. રેશમી કાપડ ઉદ્યોગ પર નોંધ લખો.
60. એલ્યુમિનિયમ ગાળણ ઉદ્યોગ વિશે નોંધ લખો.
61. ઇલેક્ટ્રોનિક ઉદ્યોગ વિશે નોંધ લખો.
62. કૃષિ આધારિત ઉદ્યોગ પર નોંધ લખો.
63. ભારતનો સુતરાઉ કાપડ ઉદ્યોગ વિશે નોંધ લખો.

64. આર્થિક વૃદ્ધિ અને આર્થિક વિકાસ વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો.
65. બજાર પદ્ધતિના મુખ્ય લાભ કયા કયા છે ?
66. વિકાસશીલ અર્થતંત્રના ગમે તે ચાર લક્ષણો જણાવો.
67. સમાજવાદી પદ્ધતિની ખામીઓ જણાવો.
68. રોજગારી અને રાષ્ટ્રીય આવકમાં સેવા ક્ષેત્રનો ફાળો જણાવો.
69. મૂડીવાદી પદ્ધતિના લક્ષણો જણાવો.
70. મૂડીવાદના લાભ જણાવો.
71. મિશ્ર અર્થતંત્રના લક્ષણો જણાવો.
72. મૂડીવાદી અર્થવ્યવસ્થાની ખામીઓ જણાવો.
73. મિશ્ર અર્થતંત્રના લાભ જણાવો.
74. વિશ્વ વ્યાપાર સંગઠનના ધ્યેયો કયા કયા છે ?
75. આર્થિક ઉદારીકરણના પરિણામો જણાવો.
76. વિશ્વ વ્યાપાર સંગઠનના કયા કાર્યો હાથ ધરી રહ્યાં છે ?
77. પર્યાવરણ સુરક્ષા માટે કયા પ્રાકૃતિક સાધનોનો કાળજીપૂર્વક ઉપયોગ કરવો જોઈએ ?
78. ભારતમાં ગરીબીના મુખ્ય કારણો આપો.
79. ઔદ્યોગિક બેરોજગારી કયા કારણોસર સર્જાય છે ?
80. શિક્ષિત બેરોજગારી કયા કારણોસર સર્જાય છે ?
81. વૈશ્વિકીકરણ અને ઉદારીકરણને લીધે કયા ક્ષેત્રે કુશળતા પ્રાપ્ત કરનારા વ્યક્તિઓની માગ વધી છે ?
82. સુવર્ણ જયંતિ ગ્રામ રોજગાર વિશે માહિતી આપો.
83. માળખાગત બેરોજગારી વિશે ટૂંકમાં સમજાવો.
84. શ્રમશક્તિના આયોજન વિશે સમજ આપો.
85. નાણાનો પુરવઠો ભાવવૃદ્ધિ પર શી અસર કરે છે ?
86. વાજબી ભાવની દુકાનો ભાવવૃદ્ધિનું નિયમન કેવી રીતે કરે છે ?
87. ગ્રાહક સુરક્ષા અધિનિયમ-1986 હેઠળ શિક્ષણની સેવા અંગે ગ્રાહકોના અધિકારોના રક્ષણ માટે શી જોગવાઈઓ કરવામાં આવી છે ?
88. આવશ્યક ચીજવસ્તુનો ધારો શું છે ?
89. ગ્રાહક સુરક્ષા અધિનિયમ-1986 હેઠળ મકાન બાંધકામની સેવા અંગે ગ્રાહકોના અધિકારોની સુરક્ષા માટે શી જોગવાઈઓ કરવામાં આવી છે ?
90. સ્થિર ભાવવધારો એ આર્થિક વિકાસ માટે કેવી રીતે ઉપયોગી બને છે ?
91. ‘સંગ્રહખોરી ભાવવૃદ્ધિનું કારણ અને અસર પણ છે’ સમજાવો.
92. ગ્રાહક સુરક્ષાને તંદુરસ્ત સમાજની રચના માટે પાયાની શરત શા માટે ગણવામાં આવે છે ?
93. આતંકવાદી પ્રવૃત્તિ એટલે શું ? આતંકવાદ ફેલાવવા આતંકવાદીઓ શું શું કરે છે ?
94. આતંકવાદની સામાજિક અસરો જણાવો.

95. ભારતના બંધારણમાં અનુસૂચિત જાતિઓ માટે કઈ કઈ જોગવાઈઓ કરવામાં આવી છે ?
96. અનુસૂચિત જાતિઓ અને અનુસૂચિત જનજાતિઓની અનુસૂચિઓ કઈ રીતે તૈયાર કરવામાં આવી છે ?
97. સાંપ્રદાયિકતાને દૂર કરવા માટે શું શું કરવું જોઈએ ?
98. એક અસામાજિક પ્રવૃત્તિ તરીકે ભ્રષ્ટાચારની સમજ આપો.
99. આરોગ્ય અને સ્વાસ્થ્ય ક્ષેત્રે કેન્દ્ર સરકારે હાથ ધરેલા વિવિધ પ્રયાસોનું વર્ણન કરો.
100. મહિલા સશક્તીકણ એટલે શું ? તેનું સ્વરૂપ સમજાવો.
101. ગુજરાતમાં મહિલા સશક્તીકરણ ક્ષેત્રે હાથ ધરાયેલા કાર્યો જણાવો.
102. લઘુમતીઓ માટે સમાન તકના સંદર્ભમાં બંધારણીય કઈ કઈ જોગવાઈઓ છે ?
103. આતંકવાદના લક્ષણો જણાવો.
104. આતંકવાદની આર્થિક અસરો જણાવો.
105. સંયુક્ત રાષ્ટ્રોએ બાળ અધિકારોમાં કયા કયા અધિકારોનો સમાવેશ કર્યો છે ?
106. બાળકોને પીડા આપવાની સમસ્યાનું વર્ણન કરો.

સામાજિક વિજ્ઞાન

વિભાગ-E

ગુણ :

1. ભારતની નૃત્યકલાના વિકાસ પર નોંધ લખો.
2. મોહેં-જો-દડો નગર આયોજનની વિશિષ્ટતાઓ જણાવો.
3. અનુમૌર્યયુગની શિલ્પકલા વિશે માહિતી આપો.
4. ભારતના વિવિધ પ્રાંતોની સ્થાપત્યકલાનો ખ્યાલ આપો.
5. પ્રાચીન ભારતીય સાહિત્યનો વિકાસ વર્ણવો.
6. મધ્યકાલીન સાહિત્યનો ખ્યાલ આપો.
7. મુઘલકાલીન સાહિત્ય પર નોંધ લખો.
8. પ્રાચીન ભારતે શૈલ્યચિકિત્સા ક્ષેત્રે કઈ કઈ સિદ્ધિઓ મેળવી હતી ?
9. ભારતના મહાન ગણિતશાસ્ત્રીઓ જણાવી તેમણે ગણિતક્ષેત્રે આપેલ ફાળો વર્ણવો.
10. ભારતે ખગોળશાસ્ત્ર અને જ્યોતિષશાસ્ત્ર ક્ષેત્રે સાધેલ વિકાસ જણાવો.
11. ભારતના સ્મારકો પૈકી તાજમહાલ વિશે માહિતી આપો.
12. ફતેપુર સિકરીનું વિગતે વર્ણન કરો.
13. પ્રાકૃતિક વારસાના જતન માટે શું કરવામાં આવ્યું છે ?
14. વારસાના જતન અને સંરક્ષણ માટેના ઉપાયોનું વર્ણન કરો.
15. ‘સંગ્રહાલય’ પર ટૂંકનોંધ લખો.
16. આપણા વારસાના સંરક્ષણની બાબતમાં લોકોની શી ભૂમિકા હોઈ શકે ?
17. જંગલોનું મહત્ત્વ જણાવો.
18. વનસંરક્ષણ માટેનાં ઉપાયો જણાવો.
19. વન્યજીવોના રક્ષણ માટેનાં ઉપાયો જણાવો.
20. વન્યજીવોને બચાવવા સરકારે કરેલા પ્રયત્નો જણાવો.
21. ભારતમાં ખેતીના મુખ્ય પ્રકારો કયા કયા છે ? તે દરેક પર ટૂંકમાં માહિતી આપો.
22. ભારતમાં કૃષિક્ષેત્રે આવેલા ટેકનિકલ સુધારા જણાવો.
23. કયા કારણસર ભારતમાં કૃષિક્ષેત્રે પૂરતો વિકાસ સાધી શકાયો નથી ?
24. વૈશ્વિકીકરણની કૃષિક્ષેત્રે કઈ કઈ અસરો થઈ છે ?
25. ભારતમાં કૃષિ સંસાધનના વિકાસ માટેનાં કરાયેલા પ્રયત્નો જણાવો.
26. ઉદ્યોગ એટલે શું ? ઉદ્યોગોનું મહત્ત્વ જણાવી તે માટેના જવાબદાર પરિબળો જણાવો.
27. ભારતમાં પરિવહન ઉપકરણ ઉદ્યોગ ક્ષેત્રે સાધેલા વિકાસ જણાવો.
28. ઉદ્યોગોનું વર્ગીકરણ સમજાવો.

29. ભારતમાં કૃષિ આધારિત ઉદ્યોગોની માહિતી આપો.
30. ખાતર ઉદ્યોગનું ભારતમાં વિતરણ વર્ણવો.
31. તમને આપેલા ભારતના નકશામાં નીચેની વિગતો સંજ્ઞા વડે યોગ્ય સ્થાને દર્શાવો.
32. (1) કપાસનું ઉત્પાદન કરતો એક પ્રદેશ, (2) હિરાકુંડ યોજના, (3) લોખંડ ગાળવાની પ્રથમ ભઠ્ઠીનું સ્થાન, (4) બોક્સાઈટ મળતું હોય એવું એક રાજ્ય, (5) દિલ્હીથી મુંબઈ જતો રેલમાર્ગ અને વચ્ચે આવતું એક જંકશન.
33. (1) મગફળીનું ઉત્પાદન કરતો એક પ્રદેશ, (2) નર્મદા યોજના, (3) સિમેન્ટ ઉદ્યોગનું એક કેન્દ્ર, (4) મેંગેનીઝ મળતું હોય એવું એક રાજ્ય, (5) દિલ્હીથી કોલકતા જતો રેલમાર્ગ અને વચ્ચે આવતું એક જંકશન.
34. (1) ચાનું ઉત્પાદન કરતો એક પ્રદેશ, (2) ભાખરા-નાંગલ યોજના, (3) લોખંડ-પોલાદ ઉદ્યોગનું એક કેન્દ્ર, (4) અબરખ મળતું હોય એવું એક રાજ્ય, (5) કોલકતા થી ચેન્નઈ જતો રેલમાર્ગ અને વચ્ચે આવતું એક જંકશન.
35. (1) કોફી ઉત્પાદન કરતો એક પ્રદેશ, (2) નાગાર્જુનસાગર યોજના, (3) ખાતર ઉદ્યોગનું એક કેન્દ્ર (નામ સાથે), (4) લોખંડ મળતું હોય એવું એક રાજ્ય, (5) મુંબઈથી ચેન્નઈ જતો રેલમાર્ગ અને વચ્ચે આવતું એક જંકશન.
36. (1) ઘઉંનું ઉત્પાદન કરતું એક રાજ્ય, (2) કાકરાપાર યોજના, (3) રસાયણ ઉદ્યોગનું એક કેન્દ્ર (નામ સાથે), (4) ખનિજતેલનું સૌથી વધુ ઉત્પાદન કરતું એક રાજ્ય, (5) હિમસાગર એક્સપ્રેસનો રેલમાર્ગ - એક અટકસ્થાન સાથે.
37. વિશ્વ શ્રમ બજારની વિસ્તૃત સમજ આપો.
38. ભારતમાં બેરોજગારીના પ્રકારો વિશે ટૂંકમાં માહિતી આપો.
39. ગરીબી સર્જવા માટેના કારણો જણાવો.
40. ગરીબી ઘટાડવા સરકારે કયા કયા પગલા ભર્યા છે ?
41. આવકની અસમાનતા દૂર કરવા કયા પગલા ભરવામાં આવ્યા છે ?
42. ભારતમાં બેરોજગારી ઘટાડવા કયા પગલા ભરવા જોઈએ.
43. ભાવવૃદ્ધિના કારણોની ચર્ચા કરો.
44. ઉપભોક્તાનું શોષણ કઈ કઈ રીતે થાય છે ?
45. ભાવવૃદ્ધિને અંકુશિત કરવાના પગલા નિર્દેશો.
46. ભાવવૃદ્ધિનું માપન શી રીતે કરાય છે ?
47. ગ્રાહકોની જાગૃતિમાં વધારો કરવો શા માટે અનિવાર્ય છે ? સમજાવો.
48. ગ્રાહકના હિતોના રક્ષણ માટે સરકારે લીધેલા વિવિધ પગલા જણાવો.
49. ગ્રાહકે બજાવવાની વિવિધ ફરજો જણાવો.
50. ગ્રાહક સુરક્ષા અધિનિયમ અંતર્ગત ગ્રાહકના અધિકારોનું વર્ણન કરો.
51. ગ્રાહકોના શોષણ માટેના જવાબદાર કારણો કયાં છે ?
52. ગ્રાહક સુરક્ષા મંડળીનું કાર્ય જણાવો.
53. ગ્રાહકોના હિતોની સુરક્ષા માટે આંતરરાષ્ટ્રીય કક્ષાએ શી વ્યવસ્થા છે ?
54. ગ્રાહક સુરક્ષા અધિનિયમ-1986 હેઠળ બેન્કિંગ સેવા અંગ્રે ગ્રાહકોના અધિકારોના રક્ષણ માટે શી જોગવાઈઓ કરવામાં આવી છે ?